

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Katowicach

LKA.410.025.01.2021

Pan
nadinsp. Roman RABSZTYN
Komendant Wojewódzki Policji
w Katowicach
ul. J. Lompy nr 19
40-038 Katowice

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/21/040 – Przygotowanie wybranych podmiotów do realizacji zadań na rzecz zapewnienia porządku publicznego z wykorzystaniem środków przymusu bezpośredniego.

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Komenda Wojewódzka Policji w Katowicach ¹
Kierownik jednostki kontrolowanej	nadinsp. Roman Rabsztyn, Komendant Wojewódzki Policji w Katowicach ² , od 16 lutego 2021 r. Wcześniej w okresie objętym kontrolą Komendantem Wojewódzkim Policji był nadinsp. Krzysztof Justyński (od 19 maja 2016 do 15 lutego 2021 r.)
Zakres przedmiotowy kontroli	<ol style="list-style-type: none"> 1. Przygotowanie organizacyjne i kadrowe KWP/KSP do realizacji zadań ustawowych w zakresie ochrony bezpieczeństwa i porządku publicznego. 2. Przydział, ewidencjonowanie, przechowywanie oraz pobieranie środków przymusu bezpośredniego (śpb), broni palnej i amunicji. 3. Szkolenie i ćwiczenia oddziałów, samodzielnych pododdziałów prewencji Policji i nieetatowych pododdziałów, oddziałów prewencji Policji. 4. Przygotowanie i prowadzenie działań sił policyjnych z użyciem śpb w ramach operacji (akcji) policyjnych. 5. Podejmowanie i przeprowadzanie interwencji z zastosowaniem śpb. 6. Kontrola stosowania przez funkcjonariuszy środków przymusu bezpośredniego. Pomoc psychologiczna i prawna udzielana policjantom.
Okres objęty kontrolą	Od 1 stycznia 2019 r. – do dnia zakończenia czynności kontrolnych w jednostce. Kontrolą mogą być objęte również dokumenty wytworzone wcześniej, niezbędne dla realizacji celów kontroli.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ³
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Katowicach
Kontrolerzy	Janina Balas główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LKA/162/2021 z 27 lipca 2021 r. oraz nr LKA 221/2021 z 24 września 2021 r. Anna Hulboj, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LKA/1178/2021 z 17 sierpnia 2021 r. nr LKA 220/2021 z 24 września 2021 r. oraz LKA /264/2021 z 26 listopada 2021 r.

(akta kontroli str. 1 – 4)

II. Ocena ogólna⁴ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

KWP była przygotowana pod względem posiadanych zasobów kadrowych do działań w zakresie ochrony porządku publicznego podczas zgromadzeń publicznych lub innych wydarzeń o charakterze masowym, w trakcie których mogło występować zagrożenie zbiorowego naruszenia bezpieczeństwa i porządku publicznego.

¹ Dalej także „Komenda” lub „KWP”.

² Dalej także „Komendant”.

³ Dz. U. z 2020 r. poz. 1200 ze zm., dalej: ustawa o NIK

⁴ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

Struktury organizacyjne Oddziału Prewencji w Katowicach⁵ oraz Samodzielnych Pododdziałów Prewencji Policji w Bielsku-Białej i Częstochowie⁶ były zgodne z decyzją nr 12 KGP Komendanta Głównego Policji z dnia 22 stycznia 2016 r. w sprawie utworzenia, struktury organizacyjnej i etatowej oddziałów prewencji Policji oraz samodzielnych pododdziałów prewencji Policji⁷. Organizacja Nieetatowych Oddziałów Prewencji Policji⁸ oraz stan etatowy kompanii Nieetatowych Pododdziałów Prewencji Policji⁹ zorganizowanych na terenie województwa śląskiego spełniały wymogi określone w § 5 ust. 2 zarządzenia nr 715 Komendanta Głównego Policji z dnia 22 grudnia 2003 r. w sprawie szczegółowych zasad organizacji i zakresu działania nieetatowych pododdziałów i oddziałów prewencji Policji¹⁰.

Stwierdzona nieprawidłowość o charakterze formalnym dotyczyła braku zaktualizowania decyzji w sprawie powołania i organizacji Nieetatowego Oddziału Prewencji Policji KWP w Katowicach, tj. decyzji o której mowa w § 5 ust. 1 zarządzenia nr 715 KGP, pomimo że określony w niej imiennie funkcjonariusz od ponad półtora roku nie pełnił już służby w Policji, natomiast decyzję zaktualizowano w trakcie kontroli NIK.

Stan wyposażenia OPP, SPPP i NOPP w sprzęt uzbrojenia, sprzęt transportowy i środki ochrony indywidualnej nie był kompletny. Umożliwiał jednak wykonywanie nałożonych zadań związanych z utrzymywaniem bezpieczeństwa i porządku publicznego. Mniejsza ilość sprzętu uzbrojenia oraz transportowego związana była przede wszystkim z faktem, że za zaopatrzenie w tym zakresie odpowiadała KGP, a dostawy centralne nie pokrywały pełnych należności na dany asortyment.

KWP realizowała zadania szkoleniowe obejmujące użycie i wykorzystanie śpb na podstawie rocznych planów doskonalenia zawodowego KWP, OPP oraz NPPP. W 2020 r. z powodu pandemii SARS-CoV-2 przewidziane na ten rok zadania szkoleniowe nie zostały zrealizowane w zaplanowanym zakresie.

Jednostki garnizonu śląskiego były odpowiednio przygotowane do ochrony porządku publicznego w trakcie zgromadzeń lub innych wydarzeń o charakterze masowym, w związku z którymi istniało zagrożenie wystąpienia zbiorowego naruszenia bezpieczeństwa i porządku publicznego. Zabezpieczanie organizowanych zgromadzeń było zaplanowane i przygotowane, i w przypadku zgromadzeń planowanych poprzedzone właściwym rozpoznaniem. W wyniku działań podejmowanych przez policję garnizonu śląskiego osiągnięto zamierzony cel, tj. we wszystkich badanych akcjach utrzymano porządek publiczny, bez konieczności użycia inwazyjnych środków przez oddziały zwarte, a zaangażowane siły i środki były adekwatne do skali zagrożenia. Nie podjęto jednak działań w celu zapewnienia, by w planach działań dowódców akcji zamieszczano informacje o rodzaju i zakresie użycia lub wykorzystania śpb, o których mowa w § 13 ust. 5 pkt 7 zarządzenia nr 20 KGP (wcześniej § 10 ust. 1 pkt 7w zw. z ust. 3 zarządzenia nr 23), co stwierdzono na podstawie badanej próby.

Jednostki podległe KWP w zakresie realizacji swoich ustawowych zadań wykorzystywały środki przymusu bezpośredniego, a w sytuacjach użycia śpb skutkujących zranieniem osoby działania funkcjonariuszy poddawano ocenie przełożonych, w przypadkach wątpliwych podejmując czynności wyjaśniające i sprawdzające.

---

⁵ Dalej: „OPP”.

⁶ Dalej: „SPPP”.

⁷ Dz. Urz. KGP nr 2, ze zm., dalej także „Decyzja nr 12 KGP”.

⁸ Dalej: „NOPP”.

⁹ Dalej: „NPPP”.

¹⁰ Dz. Urz. KGP nr 22, poz. 127, ze zm., dalej: „Zarządzenie nr 715 KGP”.

W jednym badanym przypadku, wobec stwierdzenia nieracjonalnego i niedopuszczalnego w sposobie jego wykonania użycia śpb wszczęto postępowanie dyscyplinarne. W jednym przypadku zapisy w sprawozdaniu z czynności wyjaśniających, zatwierdzonym przez Komendanta, nie były wystarczająco rzetelne.

NIK zwraca uwagę na celowość działań mających doprowadzić do powszechnego stosowania kamer nasobnych jako narzędzia zapewniającego skutecznych nadzór i weryfikację prawidłowości prowadzenia działań przez funkcjonariuszy, szczególnie że w jednym badanym przypadku nagrany materiał pozwolił ustalić, że przebieg zdarzenia w znacznym stopniu różnił się od wyjaśnień funkcjonariuszy.

Liczba wpływających w okresie objętym kontrolą skarg utrzymywała się na podobnym poziomie. Badane skargi zostały rozpatrzone rzetelnie, a skarżącym została udzielona odpowiedź o sposobie ich załatwienia. Pozytywnie oceniono skuteczność aktualnych rozwiązań prawnych i organizacyjnych w zakresie udzielania funkcjonariuszom ochrony i pomocy prawnej oraz pomocy psychologicznej.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowe¹¹ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Przygotowanie organizacyjne i kadrowe KWP/KSP do realizacji zadań ustawowych w zakresie ochrony bezpieczeństwa i porządku publicznego

Opis stanu faktycznego

1. Stan zatrudnienia oddziałów i samodzielnych pododdziałów prewencji Policji

Strukturę organizacyjną i etatową Oddziału Prewencji Policji w Katowicach określał załącznik nr 4 do decyzji nr 12 KGP Według ww. załącznika liczba stanowisk policyjnych (stan etatowy) OPP wynosiła łącznie 693, z tego:

- dowódca oddziału i zastępca dowódcy oddziału: trzy stanowiska (z tego jedno – dowódca, dwa – zastępcy);
- w zespołach organizacji służby: 13 stanowisk;
- w innych komórkach organizacyjnych¹²: 15 stanowisk;
- w zespole szkolenia: siedem stanowisk;
- w zespołach medycznych: sześć stanowisk¹³;
- w kompaniach i plutonach prewencji: 564 stanowisk;
- w plutonach wsparcia taktycznego: 36 stanowisk;
- w kompanii i plutonach wzmocnienia: 49 stanowisk.

Według stanu na 1 stycznia: 2019 r., 2020 r. i 2021 r. oraz na 30 czerwca 2021 r., liczba stanowisk policyjnych (stan etatowy) w OPP w Katowicach wynosiła odpowiednio: 689, 682, 691 i 690 funkcjonariuszy, z tego:

- dowódca i zastępca dowódcy - trzech funkcjonariuszy w całym okresie,
- w zespołach organizacji służby - 13 funkcjonariuszy w całym okresie,
- w innych komórkach organizacyjnych - 15 funkcjonariuszy w całym okresie,
- w zespole szkolenia - siedmiu funkcjonariuszy w całym okresie,
- w zespołach medycznych - 5, 5, 6 i 6 funkcjonariuszy,

¹¹ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

¹² Zespół transportu, łączności i zaopatrzenia.

¹³ W przypadku lekarza - fakultatywnie specjalista posiadający wyższe wykształcenie medyczne.

- w kompaniach i plutonach prewencji - 563, 558, 564 i 561 funkcjonariuszy,
  - w plutonach wsparcia taktycznego - 34, 34, 35 i 36 funkcjonariuszy,
  - w kompanii i plutonach wzmocnienia - 49, 47, 48 i 49 funkcjonariuszy.
- (akta kontroli str. 10-32, 1173-1174, 1481-1536)

Dowódca Oddziału Prewencji KWP w Katowicach, wyjaśniając braki w obsadzie stanowisk w OPP w Katowicach, podał, że w odniesieniu do Oddziału Prewencji Policji w Katowicach, kompanie i plutony prewencji, pluton wsparcia taktycznego, kompania wzmocnienia i plutony wchodzące w skład kompanii, wzmocnienia traktowane są równorzędnie w zakresie utrzymywania stanów faktycznych do służby. Dodał, że ww. wakaty wynikają z nieustannego przenoszenia policjantów do innych jednostek organizacyjnych Policji, głównie na prośbę policjantów oraz zwalniania się policjantów ze służby. Dodał, że w 2019 r. łącznie przeniesionych i zwolnionych zostało 110 policjantów, w 2020 r. 86 policjantów, do 30 czerwca 2021 r. 48 policjantów.

W odniesieniu do wakatu na dzień 1 stycznia 2019 r. w Zespole Medycznym OPP wyjaśnił, że brak ten dotyczył lekarza, którego pomimo wielomiesięcznego ogłoszenia nie udało się zatrudnić. W związku z powyższym OPP wystąpił z wnioskiem o zmianę w strukturze organizacyjnej, wyłączenie etatu lekarza i włączenie etatu specjalisty (o kwalifikacjach wyższych medycznych). Rozkazem Organizacyjnym KGP Nr 6/19 z dnia 29 stycznia 2019 r. zmiana taka od dnia 1 marca 2019 r. została dokonana. Z dniem 21 maja 2019 r. do OPP w Katowicach został przyjęty kandydat na ratownika medycznego, posiadający wymagane kwalifikacje i uprawnienia.

(akta kontroli str. 32-33, 337-348)

Struktura organizacyjna i etatowa SPPP w Bielsku-Białej i SPPP w Częstochowie określona została w załączniku odpowiednio nr 15 i nr 16 do decyzji Nr 12 KGP, zgodnie z którą jej stan etatowy dla każdego z SPPP wynosił 120 stanowisk, z tego:

- dowódca i zastępca dowódcy: dwa stanowiska;
- w zespołach organizacji służby: siedem stanowisk;
- w zespole szkolenia: dwa stanowiska;
- w zespołach transportu i zaopatrzenia: dwa stanowiska,
- w zespołach medycznych: trzy stanowiska;
- w kompaniach i plutonach prewencji: 88 stanowisk;
- w kompanii i plutonach wzmocnienia: 16 stanowisk.

Według stanu na 1 stycznia: 2019 r., 2020 r., 2021 r. oraz 30 czerwca 2021 r. zatrudnienie w SPPP w Bielsku-Białej wynosiło odpowiednio: 119, 120, 120 i 120 funkcjonariuszy. Na dzień 1 stycznia 2019 r. brak było jednej osoby w zespole medycznym.

Według stanu na 1 stycznia: 2019 r., 2020 r., 2021 r. oraz 30 czerwca 2021 r. w SPPP w Częstochowie wynosiło odpowiednio: 120, 120, 120 i 120 funkcjonariuszy.

Poziom zatrudnienia w SPPP w Bielsku-Białej oraz w SPPP w Częstochowie na 30 czerwca 2021 r. wynosił 100% stanu etatowego.

Komendant Wojewódzki Policji w Katowicach wyjaśnił, że brak obsady na stanowisku ratownika medycznego w SPPP w Bielsku-Białej, spowodowany był tym, że funkcjonariusz przewidziany do mianowania na ten etat nie posiadał jeszcze wymaganych kwalifikacji, tj. wykształcenia w tym kierunku. Dodał, że studia ukończył w lipcu 2019 r., a z dniem 16 sierpnia 2019 r. został mianowany na stanowisko ratownika medycznego Zespołu Medycznego.

(akta kontroli str. 32-33, 1173-1174, 1481-1536, 1756-1766)

2. Organizacja NOPP i NPPP

Zgodnie z § 5 ust. 1 Zarządzenia Nr 715 KGP, komendant wojewódzki Policji organizuje NPP i NOPP w drodze decyzji.

Komendant Wojewódzki Policji w Katowicach wydał decyzję nr 90/2018¹⁴, w której określił elementy wskazane w § 5 ust. 1 Zarządzenia Nr 715 KGP. Ww. decyzją Komendant utworzył Nieetatowy Oddział Prewencji Policji Komendy Wojewódzkiej Policji w Katowicach, w skład którego weszło dziewięć kompanii Nieetatowych Pododdziałów Prewencji Policji. Jako siedzibę NOPP i miejsce koncentracji wyznaczono KWP w Katowicach. Zgodnie z § 8 ww. decyzji NPP mogły być wykorzystywane do uzupełniania stanów osobowych OPP w Katowicach i SPPP w Bielsku-Białej i SPPP w Częstochowie na czas ich działań.

Załącznikiem nr 2 do ww. decyzji podano imienną listę policjantów pełniących funkcje, o których mowa w § 4 ust. 2 pkt 1-4 w zw. z §5 ust.1 pkt 4 Zarządzenia nr 715 KGP, tj. skład dowództwa NOPP, w tym: dowódcę NOPP, Z-cę dowódcy NOPP ds. prewencji, pomocnika dowódcy ds. logistyki, pomocnika dowódcy ds. łączności oraz policjanta (kierowca). Szczegółowe ustalenia dotyczące imiennego wskazania pomocnika dowódcy ds. łączności przedstawiono w dalszej części wystąpienia pokontrolnego, w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

Zgodnie z § 3 decyzji nr 90/2018, podstawową komórką organizacyjną NPPP była kompania. NPPP organizuje się także jako pluton lub drużynę. Zgodnie z załącznikiem nr 1 do ww. decyzji w skład NPPP wchodziło dziewięć Kompanii - łącznie 1 017 stanowisk. W skład każdej kompanii wchodziły następujące stanowiska:

- dowódca kompanii - jedno stanowisko,
- zastępca dowódcy kompanii - jedno stanowisko,
- dowódca plutonu - cztery stanowiska,
- dowódca drużyny - 12 stanowisk,
- policjanci¹⁵ - 76 stanowisk,
- rezerwa osobowa - 19 stanowisk

Liczba utworzonych na terenie województwa śląskiego kompanii NPPP spełniała wymogi określone w § 5 ust. 2a Zarządzenia nr 715 KGP. Zgodnie z § 8 ww. decyzji NPPP mogły być wykorzystywane do uzupełniania stanów osobowych OPP i SPPP w Bielsku-Białej i Częstochowie na czas ich działań.

(akta kontroli str. 10-26, 1996-1998)

W badanej próbie 10 akcji/operacji policyjnych do zabezpieczenia prewencyjnego nie angażowano sił w ramach NOPP spoza garnizonu śląskiego.

W ww. okresie poza garnizonem śląskim OPP w Katowicach uczestniczył w zabezpieczeniu dwóch akcji i jednej operacji organizowanych w Warszawie tj.:

- 1) w dniu 24 października 2020 r. w zabezpieczeniu ogólnopolskiej akcji protestacyjnej przeciw zaostreniu ustawy antyaborcyjnej na terenie miasta Warszawa, udział wzięło 83 policjantów, co stanowiło 11,97% stanu etatowego OPP w Katowicach. Wypracowano 992 nadgodziny;
- 2) w dniu 30 października 2020 r. w zabezpieczeniu ogólnopolskiej akcji protestacyjnej przeciw zaostreniu ustawy antyaborcyjnej na terenie miasta Warszawa, udział wzięło 113 policjantów, co stanowiło 16,3% stanu etatowego OPP w Katowicach. Wypracowano 1424 nadgodziny;

¹⁴ Decyzja z dnia 7 marca 2018 r. w sprawie powołania i organizacji Nieetatowego Oddziału Prewencji Policji Komendy Wojewódzkiej Policji w Katowicach, dalej także: „Decyzja nr 90/2018”.

¹⁵ W tym policjant sanitariusz, policjant strażak i policjanci kierowcy,

- 3) w dniu 11 listopada 2020 r. w ramach operacji policyjnej pod kryptonimem „Niepodległość 2020”, udział wzięło 284 policjantów, co stanowiło 40,98% stanu etatowego OPP w Katowicach. Wypracowano 1840 nadgodzin.

(akta kontroli str. 348)

Liczba godzin nadliczbowych wypracowanych w latach 2019-2021 (I półrocze)¹⁶ przez policjantów z poniższych jednostek organizacyjnych garnizonu śląskiego KWP w Katowicach przedstawiała się następująco:

- OPP: w I kw. 2019 r. 667 funkcjonariuszy wypracowało 55 godz. i 10 min. nadgodzin, 654 funkcjonariuszy w II kw. 2019 r. wypracowało 57 godz. i 35 min. nadgodzin, 681 funkcjonariuszy w II półroczu 2019 r. wypracowało 51 godz. i 20 min. nadgodzin, 634 funkcjonariuszy w I półroczu 2020 r. wypracowało 42 godz. i 40 min nadgodzin, 693 funkcjonariuszy w II półroczu 2020 r. wypracowało 60 godz. i 15 min nadgodzin, 690 funkcjonariuszy w I półroczu 2021 r. wypracowało 44 godz. i 25 min. nadgodzin;
- SPPP: 237 funkcjonariuszy w I kw. 2019 r. wypracowało 2318 godz. i 30 min nadgodzin, 238 funkcjonariuszy w II kw. 2019 r. wypracowało 3017 godz. i 30 min nadgodzin, 240 funkcjonariuszy w II półroczu 2019 r. wypracowało 2041 godz. i 30 min nadgodzin, w I półroczu 2020 r. 227 funkcjonariuszy wypracowało 1969 godz. nadgodzin, w II półroczu 2020 r. 240 policjantów wypracowało 4537 godz. i 30 min nadgodzin, w I półroczu 2021 r. 240 funkcjonariuszy wypracowało 3954 godz. i 30 min. nadgodzin;
- NPPP: w I kw. 2019 r. 1291 funkcjonariuszy wypracowało 115 godz. i 30 min. nadgodzin, w II kw. 2019 r. 1288 policjantów wypracowało 665 godz. nadgodzin, w II półroczu 2019 r. 1296 policjantów wypracowało 115 godz. i 30 min nadgodzin, w I półroczu 2020 r. 1282 policjantów wypracowało 19 godz. nadgodzin, w I półroczu 2021 1288 policjantów wypracowało 369 godz. i 30 min nadgodzin. Nie wypracowano nadgodzin w II półroczu 2020 r.

W ww. okresie policjanci powołani w ramach NOPP nie wypracowali nadgodzin.

Komendant wyjaśnił, że przyczyną wypracowania nadgodzin w podanych okresach przez funkcjonariuszy SPPP w Częstochowie oraz w Bielsku-Białej było wykonywanie zadań służbowych zleczanych przez Komendanta Głównego Policji, w ramach Odvodu Centralnego KGP oraz KWP w Katowicach (wykonywanych m.in. na terenie województwa śląskiego). Dodał, że wykonywanie tych obowiązków służbowych wydłużało się i wykraczało ponad 8 godzinny czas służby (z przyczyn niezależnych od Policji) lub zostało zaplanowane na dłuższy czas - z uwagi na charakter zabezpieczanych zdarzeń. Najczęściej wypracowywano nadgodziny w trakcie zabezpieczeń imprez masowych, zgromadzeń sportowych, demonstracji, patroli zabezpieczających przejazdu kibiców, poszukiwania osób zaginionych oraz podejrzanych o popełnienie przestępstw. Innymi przyczynami były np. zwolnienia lekarskie części funkcjonariuszy, a tym samym konieczność realizacji zadań przez innych policjantów, w ramach nadgodzin.

(akta kontroli str. 1219-1220)

Komendant wyjaśnił, że ani w KWP w Katowicach ani w OPP nie prowadzono analiz dotyczących wpływu nadgodzin i obciążenia pracą funkcjonariuszy na poziom bezpieczeństwa w garnizonie śląskiej Policji. Dodał, że w jego ocenie wykonywane przez funkcjonariuszy OPP w Katowicach zadania w ramach akcji i operacji na

¹⁶ Stan podawany na: 31 marca 2019 r. (I kw. 2019 r.), 30 czerwca 2019 r. i 30 czerwca 2020 r. (II kw. 2019 r. i II kw. 2020 r.), 31 grudnia 2019 r. i 31 grudnia 2020 r. (II półrocze), oraz 30 czerwca 2021 r. (I półrocze).

terenie miasta stołecznego Warszawy nie powodują obniżenia poziomu bezpieczeństwa w garnizonie śląskim, co wynika przede wszystkim z liczebności OPP, a także możliwości wzmocnienia sił policyjnych na terenie woj. śląskiego poprzez wykorzystanie funkcjonariuszy SPPP w Bielsku-Białej i Częstochowie.

(akta kontroli str. 2101-2104)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki, w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

W decyzji nr 90/2018 Komendanta Wojewódzkiego Policji w Katowicach z dnia 7 marca 2018 r., w sprawie powołania i organizacji NOPP KWP w Katowicach, w okresie od 31 stycznia 2020 r. do 15 września 2021 r. pozostawała wskazana imiennie jako pełnomocnik dowódcy ds. łączności NOPP osoba, która z dniem 31 stycznia 2020 r. została zwolniona ze służby. Pomimo tego, że decyzja powinna, stosownie do § 4 ust. 2 pkt 1-4 w zw. z § 5 ust. 1 pkt 4 zarządzenia nr 715 KGP, określać imiennie policjanta pełniącego ww. funkcję, decyzję tej nie zaktualizowano w ww. okresie, a dokonano aktualizacji dopiero w toku kontroli NIK.

Decyzją nr 357/2021 Komendanta z dnia 15 września 2021 r. w sprawie zmiany do ww. decyzji nr 90/2018, zmieniono załącznik nr 2 do decyzji nr 90/2018, powołując nową osobę na stanowisko pełnomocnika dowódcy NOPP do spraw łączności.

Naczelnik Wydziału Sztab Policji wyjaśniła, że w związku z pandemią SARS-CoV-2 nastąpiło ogólne zawieszenie szkoleń NOPP. Dodała, że w Nieetatowym Oddziale Prewencji następuje duża rotacja policjantów ze względu na zmiany kadrowe oraz personalne na stanowiskach, w związku z czym pomocnik dowódcy NOPP ds. łączności był wyznaczany czasowo. Podała, że zarządzenie 715 KGP (...) nie określa, w jakim czasie po zmianie na stanowisku należy uaktualnić decyzję wraz z załącznikiem.

Zdaniem NIK, powyższe wyjaśnienia nie usprawiedliwiają powstania opisanej nieprawidłowości, bo decyzja przez ponad 1,5 roku określała, że pełnomocnikiem dowódcy ds. łączności pozostawała osoba niepełniąca już służby w Policji, w związku z czym decyzja przez cały ten okres była nieaktualna.

(akta kontroli str. 10-29, 334, 345, 354, 359-362)

OCENA CZĄSTKOWA

KWP była przygotowana pod względem posiadanych zasobów kadrowych do działań w zakresie ochrony porządku publicznego w trakcie zgromadzeń publicznych lub innych wydarzeń o charakterze masowym w trakcie których mogło występować zagrożenie zbiorowego naruszenia bezpieczeństwa i porządku publicznego. Struktura organizacyjna OPP w Katowicach oraz SPPP w Bielsku-Białej i Częstochowie była zgodna z decyzją nr 12 KGP. Organizacja NOPP oraz stan etatowy kompanii NPPP zorganizowanych na terenie województwa śląskiego spełniały wymogi określone w § 5 ust. 2 zarządzenia nr 715 KGP.

Stwierdzona nieprawidłowość o charakterze formalnym dotyczyła braku zaktualizowania decyzji w sprawie powołania i organizacji NOPP KWP w Katowicach, tj. decyzji o której mowa w § 5 ust. 1 zarządzenia nr 715 KGP, pomimo że określony w niej imiennie funkcjonariusz od ponad półtora roku nie pełnił już służby w Policji, natomiast decyzję zaktualizowano w trakcie kontroli NIK.

OBSZAR

2. Przydział, ewidencjonowanie, przechowywanie oraz pobieranie środków przymusu bezpośredniego, broni palnej i amunicji

Opis stanu
faktycznego

W okresie objętym kontrolą naliczeń sprzętu uzbrojenia i techniczno-bojowego dokonywano na podstawie zarządzenia Z-34 Komendanta Głównego Policji z dnia 17 października 2017 r. w sprawie norm wyposażenia jednostek i komórek organizacyjnych Policji oraz policjantów w niezbędne uzbrojenie oraz sprzęt

techniczno-bojowy¹⁷. Naliczenia sprzętu transportowego dokonywane były na podstawie zarządzenia Nr 9 Komendanta Głównego Policji z dnia 5 maja 2015 r. w sprawie norm wyposażenia jednostek i komórek organizacyjnych Policji oraz policjantów w sprzęt transportowy¹⁸.

(akta kontroli str. 52, 1296, 2101-2104)

Jak wyjaśnił Komendant Wojewódzki Policji w Katowicach, Wydział Zaopatrzenia KWP w Katowicach dokonuje analiz potrzeb na podstawie zapotrzebowań zgłaszanych przez jednostki organizacyjne Policji woj. śląskiego, na podstawie których tworzone są zbiorcze zapotrzebowania, które są przesyłane do Biura Logistyki Policji KGP¹⁹. Dodał, że zakupy śbp realizowane były przez BLP KGP – w ramach dostaw centralnych. W przypadku, gdy KWP w Katowicach realizuje zakupy samodzielnie, warunki techniczne kupowanych przedmiotów określone są w oparciu o specyfikację istotnych warunków zamówienia i przekazywane są do służbowego wykorzystania przez właściwe merytorycznie komórki BLP KGP.

(akta kontroli str. 1245)

Do zadań Wydziału Zaopatrzenia KWP w zakresie związanym z gospodarką materiałami i sprzętem uzbrojenia należało m.in. planowanie i ustalanie potrzeb finansowych w zakresie sprzętu i materiałów uzbrojenia dla komórek Komendy, jednostek organizacyjnych Policji funkcjonujących na obszarze woj. śląskiego, dokonywanie naliczeń sprzętu uzbrojenia zgodnie z obowiązującymi normami należności, sporządzanie planów centralnych na broń, amunicję, sprzęt specjalny, w ramach przyznanych limitów finansowych, utrzymywanie stanów zapasów sprzętu uzbrojenia, amunicji, środków chemicznych, minersko-zaporowych i innych zgodnie z ustalonymi normami oraz dokonywanie rotacji zapasów.

(akta kontroli str. 1537-1559)

Oględziny, którym poddano losowo wybrane (po 10 z każdej kategorii) chemiczne²⁰ środki przymusu bezpośredniego, będące na wyposażeniu OPP, oraz przedmioty przeznaczone do obezwładniania osób za pomocą energii elektrycznej²¹ wykazały, że na dzień kontroli posiadały one świadectwa legalizacji oraz aktualne daty przydatności do użycia.

Stwierdzono, że paralizatory były zamknięte w szafie pancernej w dyżurce OPP, a ich wydawanie było ściśle ewidencjonowane i odnotowywane w książce pn. „Ewidencja pobrania i zdania przedmiotu przeznaczanego do obezwładniania osób za pomocą energii elektrycznej”. Stwierdzono, że numery seryjne poddanych oględzinom paralizatorów oraz kartridży były zgodne z numerami seryjnymi ww. sprzętu znajdującymi się w „Książce ewidencji sprzętu w użytkowaniu”. Ponadto w szafie z paralizatorami znajdował się podręcznik użytkownika i „Księga procedur”.

(akta kontroli str. 273 – 285)

W okresie objętym kontrolą w ramach doskonalenia zawodowego w zakresie posługiwania się przedmiotami przeznaczonymi do obezwładniania osób za pomocą energii elektrycznej w OPP i SPPP przeszkolono:

- w 2019 r.: czterech policjantów z OPP i dwóch policjantów SPPP w Częstochowie;

¹⁷ Zwane dalej „Zarządzeniem Z-34 Komendanta Głównego Policji z dnia 17 października 2017 r.”.

¹⁸ Dz. Urz. KGP z 2015 r., poz. 29, ze zm. - w tym m.in. zmianą wprowadzoną zarządzeniem nr 4 Komendanta Głównego Policji z dnia 4 stycznia 2019 r. (Dz. Urz. KGP z 2019 r., poz. 102).

¹⁹ Zwane dalej „BLP KGP”.

²⁰ tj. Ręczny miotacz substancji obezwładniających, plecakowy miotacz substancji obezwładniających, granatów łzawiących oraz innych urządzeń przeznaczonych do miotania środkami obezwładniającymi.

²¹ paralizator model TASER

- w 2020 r. : ośmiu policjantów z OPP i pięciu policjantów z SPPP w Bielsku-Białej;
- w 2021 r. : sześciu policjantów z OPP.

(akta kontroli str. 2101-2102, 2105)

W KWP nie opracowano pisemnych wewnętrznych procedur dot. wymiany środków chemicznych. Zastępca Naczelnika Wydziału Zaopatrzenia KWP wyjaśniła, że funkcjonariusz, któremu data przydatności ręcznego miotacza pieprzu o poj. 75 ml kończy się, zgłasza ten fakt osobie odpowiedzialnej za prowadzenie gospodarki magazynowej uzbrojenia na jednostce²², która dokonuje wymiany na asortyment z ważną datą przydatności. Zapotrzebowanie na ręczne miotacze pieprzu zgłaszane jest do Biura Logistyki Policji KGP. Dodała również, że w przypadku ręcznych miotaczy pieprzu o poj. 1 litra oraz plecakowych miotaczy pieprzu Wydział Zaopatrzenia KWP posiada umowę na sukcesywne ich napełnianie i legalizację.

(akta kontroli str. 349 – 352)

W 2020 r. w ramach dostaw centralnych, realizowanych przez KGP w ramach Programu Modernizacji Policji na lata 2017-2020, KWP otrzymała 30 kamer nasobnych, które zostały przekazane na wyposażenie KMP w Tychach.

W 2019 r. i 2021 r. KWP nie otrzymała kamer nasobnych z KGP, nie dokonywała również sama zakupu takich kamer. W grudniu 2018 r. z ww. Programu nastąpiła pierwsza dostawa kamer nasobnych z ukończeniem, w ramach której dostarczono 177 szt. kamer, które zostały przeznaczone na stan KMP w Katowicach. Brak jest norm należności dla tego rodzaju sprzętu.

(akta kontroli str. 58-60)

W okresie objętym kontrolą w ramach dostaw centralnych z KGP przekazano jeden pojazd specjalistyczny - Armatka Wodna. W ramach przeprowadzonego szkolenia wyjazdowego w siedzibie producenta sprzętu przeszkolono trzy osoby z OPP. Pojazd użytkowany jest przez funkcjonariuszy OPP.

(akta kontroli str. 337-338, 2159-2161)

Naczelnik Wydziału Prewencji KWP wyjaśnił, że Wydział Prewencji KWP nie brał udziału w rozdysponowaniu kamer nasobnych. Dodał, że realizowano ustalenia wynikające z dyspozycji Biura Prewencji KGP, gdzie wytypowano do przydziału kamer nasobnych KMP w Tychach oraz KMP w Rybniku, kierując się wyznaczonymi kryteriami, tak aby rozdysponować urządzenia do największych komórek organizacyjnych Policji umiejscowionych w jednej siedzibie komórki patrolowo-interwencyjnej lub ruchu drogowego, z której policjanci są kierowani do służby zewnętrznej, z największą liczbą patroli kierowanych w systemie dobowym do pełnienia służby zewnętrznej. Ponadto dodał, że zgodnie z wytycznymi przy wyborze jednostek kierowano się również obecnym stanem etatowym oraz stanem zatrudnienia w tych komórkach.

(akta kontroli str. 355-358)

Komendant wyjaśnił, że każdy policjant przed pierwszym pobraniem kamery nasobnej do służby został przeszkolony w zakresie jej obsługi. Szkolenie prowadziły osoby wyznaczone przez dystrybutora tych kamer, a policjanci, którzy użytkują kamery nasobne, zostali zapoznani z instrukcjami ich obsługi. Dodał, że na uzbrojeniu Policji znajdują się trzy typy paralizatorów²³ wprowadzone na uzbrojenie Policji decyzjami Komendanta Głównego Policji²⁴ i od wprowadzenia ich na uzbrojenie Policji parametry tych urządzeń nie zmieniły się. Dodał również, że nie

²² W komendzie miejskiej / powiatowej Policji.

²³ Taser X26, X26P i X2

²⁴ Nr 19 z 11 stycznia 2007 r. (X26), nr 75 z dnia 18 lutego 2014 r. (X26P) i nr 3 z 2 stycznia 2013 r. (X2)

były realizowane zakupy innego, nowego sprzętu, który miałby inne parametry niż dotąd używane, co wymagałoby przygotowania policjantów do jego obsługi.

Wyjaśnił również, iż każdy użytkownik paralizatorów musi ukończyć z wynikiem pozytywnym szkolenie w ramach doskonalenia zawodowego lokalnego w zakresie posługiwania się przedmiotami przeznaczonymi do obezwładniania osób za pomocą energii elektrycznej.

(akta kontroli str. 1242, 1245-1246, 2167, 2170-2180)

W ramach prowadzonego przez KWP doskonalenia zawodowego lokalnego z zakresu posługiwania się urządzeniami do obezwładniania osób za pomocą energii elektrycznej przeszkolono łącznie 325 policjantów, tj. 75 policjantów w 2019 r., 206 policjantów w 2020 r. i 44 policjantów w I poł. 2021 r.

(akta kontroli str. 75)

Według stanu na dzień 30 czerwca 2021 r. spełnienie normy należności w sprzęt transportowy wynosiło:

- dla OPP w 100% zostały osiągnięte dla ośmiu typów sprzętu²⁵, dla czterech było poniżej normy²⁶, w przypadku dwóch²⁷ rodzajów sprzętu 0%;
- SPPP w Bielsku-Białej w 100% zostały osiągnięte dla siedmiu pozycji sprzętu²⁸, dla jednego²⁹ było poniżej normy, w przypadku czterech³⁰ rodzajów sprzętu 0%;
- SPPP w Częstochowie w 100% zostały osiągnięte dla sześciu pozycji sprzętu³¹, dla jednego³² było poniżej normy, w przypadku pięciu³³ rodzajów sprzętu 0%.

(akta kontroli str. 1045-1048, 1293-1294, 1296)

Pierwszy Zastępca Komendanta wyjaśnił, że liczba pojazdów będących na stanie OPP/SPPP wynika z liczby pojazdów zakupionych przez BLP KGP oraz przydzielonych konkretnemu garnizonowi, a KWP kilkakrotnie zgłaszała do KGP potrzeby w zakresie doposażenia w sprzęt transportowy. Dodał, że OPP użytkują pojazdy specjalistyczne, a zakup tych pojazdów realizowany jest centralnie przez KGP.

(akta kontroli str. 299-302, 1293-1294, 1296, 1298-1311)

Zakładane normy należności w sprzęt uzbrojenia według stanu na 30 czerwca 2021 r. zostały osiągnięte w następujących wysokościach:

- OPP na 23 pozycje w 8 przypadkach 100% lub więcej, w 14 przypadkach poniżej normy, tj. od 3,7% do 99,3%, w dwóch pozycjach 0%;

---

²⁵ Osobowe oznakowane segment C, osobowe nieoznakowane segment C, przyczepy specjalistyczne, przyczepy skrzyniowe, pojazdy specjalistyczne AWGŁ/RO, pojazdy specjalistyczne sanitarne, pozostały sprzęt transportowy, sprzęt pływający łodzi KAT, R-3

²⁶ oznakowane wypadowe, furgon oznakowane wypadowe, ciężarowe nieoznakowane skrzyniowe, pojazdy specjalistyczne AW.

²⁷ Pojazdy specjalistyczne TO/LTO, pojazdy specjalistyczne RSD

²⁸ Osobowe nieoznakowane segment C, furgon nieoznakowane, przyczepy specjalistyczne, pojazdy specjalistyczne AWGŁ/RO, pozostały sprzęt transportowy, sprzęt pływający łodzi KAT.R-2, sprzęt pływający łodzi KAT. R-3.

²⁹ furgon oznakowane wypadowe.

³⁰ Ciężarowe nieoznakowane skrzyniowe, pojazdy specjalistyczne AW, pojazdy specjalistyczne RSD, pojazdy specjalistyczne ambulanse sanitarne.

³¹ Osobowe nieoznakowane segment C, furgon nieoznakowane, przyczepy specjalistyczne, pojazdy specjalistyczne AWGŁ/RO, pojazdy specjalistyczne ambulanse sanitarne, sprzęt pływający łodzi KAT.R-2,

³² furgon (oznakowane wypadowe).

³³ Ciężarowe nieoznakowane skrzyniowe, pojazdy specjalistyczne AW, pojazdy specjalistyczne TO/LTO, pojazdy specjalistyczne RSD, pozostały sprzęt transportowy.

- SPPP w Częstochowie na 23 pozycje w 10 przypadkach 100% lub więcej, w 9 przypadkach poniżej normy, tj. 14,3% do 95,8%, w czterech przypadkach 0%;
- SPPP w Bielsku-Białej na 23 pozycje w 8 przypadkach 100% lub więcej, w 10 przypadkach poniżej norm, tj. od 33,3% do 98,5%, w pięciu przypadkach 0%;

(akta kontroli str. 2162-2163)

Komendant w sprawie braków w należnościach w sprzęt śpb w OPP i SPPP w Bielsku-Białej i SPPP w Częstochowie wyjaśnił, że związane to było m.in. z dokonywaniem zakupów w ramach zamówień publicznych przez Komendę Główną Policji, a w sytuacji gdy jednostki zgłaszały zapotrzebowanie, KWP wnioskowała do KGP, jak i ze sporadycznego wykorzystywania sprzętu w służbie, w związku z czym sprzęt ten zaspokajał potrzeby.

(akta kontroli str. 52-54, 1242-1245, 1255, 1259, 2101-2103)

Według stanu na 30 czerwca 2021 r., zakładane normy należności w środki ochrony indywidualnej dla OPP w Katowicach, SPPP w Bielsku-Białej, SPPP w Częstochowie oraz NOPP/NPPP dla następujących środków: kamizelki ochronne, ochraniacze nóg, ochraniacze przedramienia, rękawice ochronne przed uderzeniami zostały osiągnięte w 100%. Przedmiotowe naliczenia realizowane były na funkcjonariusza bez względu na stopień policyjny.

(akta kontroli str. 52-54)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki, w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄTKOWA

Stan wyposażenia OPP, SPPP i NOPP w sprzęt uzbrojenia, sprzęt transportowy i środki ochrony indywidualnej nie był kompletny. Umożliwiał jednak wykonywanie nałożonych zadań związanych z utrzymywaniem bezpieczeństwa i porządku publicznego. Mniejsza ilość sprzętu uzbrojenia oraz transportowego związana była przede wszystkim z faktem, że dostawy były realizowane centralnie, a ponadto niektóre pozycje sprzętu wykorzystywano w służbie jedynie sporadycznie.

OBSZAR

3. Szkolenie i ćwiczenia oddziałów, samodzielnych pododdziałów prewencji Policji i nietatowych pododdziałów, oddziałów prewencji Policji

Opis stanu
faktycznego

Komenda przekazywała, w okresie objętym kontrolą, potrzeby szkoleniowe garnizonu śląskiego do Wyższej Szkoły Policji, zgodnie z § 8 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z 19 czerwca 2007 r. w sprawie szczegółowych warunków odbywania szkoleń zawodowych oraz doskonalenia zawodowego w Policji³⁴ do 20 października według stanu na dzień 30 września³⁵.

Przesłane zestawienia obejmowały:

- wykaz potrzeb w zakresie szkolenia zawodowego dla absolwentów szkół wyższych (SASW). W ramach której planowana liczba policjantów do

³⁴ Dz. U. Nr 126, poz. 877, ze zm., dalej „Rozporządzenie z 19 czerwca 2007 r.”.

³⁵ Pismem z dnia 19 października 2018 r., pismem z dnia 18 października 2019 r. i pismem z dnia 20 października 2020 r.

przeszkolenia wynosiła odpowiednio: 154 osoby w 2019 r., 136 osób w 2020 r.³⁶ i 63 osoby w 2021 r.³⁷;

- wykaz potrzeb szkoleniowych na kursy specjalistyczne dla:
  - a) służby prewencyjnej, w ramach której planowana liczba policjantów do przeszkolenia wynosiła odpowiednio: 980 osób w 2019 r., 1003 osoby w 2020 r. i 1116 w 2021 r.;
  - b) służby kryminalnej i śledczej, w ramach której planowana liczba policjantów do przeszkolenia wynosiła odpowiednio: 617 osób w 2019 r., 603 osoby w 2020 r. i 610 osób w 2021 r.;
  - c) ogólnopolicyjne, w ramach której planowana liczba policjantów do przeszkolenia wynosiła odpowiednio: 687 osób w 2019 r., 562 osoby w 2020 r. i 718 osób w 2021 r.

(akta kontroli str. 363-389)

W okresie objętym kontrolą poszczególne edycje adaptacji zawodowej w OPP i SPPP odbyły się w następujących terminach:

- od 26 listopada 2018 r. do 15 stycznia 2019 r. w OPP Katowice, SPPP Bielsko-Biała, SPPP Częstochowa;
- od 23 marca do 13 maja 2019 r. - w OPP Katowice, SPPP Bielsko-Biała, SPPP Częstochowa;
- od 18 czerwca do 16 września 2019 r. - w OPP Katowice, SPPP Bielsko-Biała, SPPP Częstochowa;
- od 2 października 2019 r. do 3 stycznia 2020 r. - w OPP Katowice, SPPP Bielsko-Biała, SPPP Częstochowa;
- od 13 stycznia do 8 kwietnia 2020 r. - w OPP Katowice, SPPP Bielsko-Biała, SPPP Częstochowa;
- od 11 sierpnia do 12 listopada 2020 r. - w OPP Katowice, SPPP Bielsko-Biała, SPPP Częstochowa;
- od 23 lutego 2021 r. do 24 maja 2021 r. - w OPP Katowice.

(akta kontroli str. 65)

W latach 2020-2021 w ramach szkolenia zawodowego podstawowego adaptację zawodową w oddziałach prewencji odbyło odpowiednio 358 i 233 nowo przyjętych policjantów.

W 2020 r. 190 policjantów ww. szkolenie odbyło w OPP w Warszawie, 127 w OPP w Katowicach, 17 w OPP w Bielsku-Białej i 24 w OPP w Częstochowie. W 2021 r. 232 policjantów ww. szkolenie odbyło w OPP w Warszawie, a jeden w OPP w Katowicach.

Sposób realizowania etapu adaptacji zawodowej w postaci delegowania do czasowego pełnienia służby w OPP albo w SPPP określały „Ogólne zasady odbywania etapu adaptacji zawodowej realizowanego w oddziale/samodzielnym pododdziale prewencji policji przez policjantów w służbie przygotowawczej”, opracowane w Biurze Kadr, Szkolenia i Obsługi Prawnej Komendy Głównej Policji, zatwierdzone przez Komendanta Głównego Policji. Czas trwania tego etapu wynosi 63 dni służby (liczone jako ośmiogodzinny dzień służby z uwzględnieniem prawa do wypoczynku (zgodnie z art. 33 ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji³⁸), spośród których co najmniej 2 dni przeznaczone są na realizację zajęć szkoleniowych.

(akta kontroli str. 65, 1219-1231)

³⁶ W tym 86 w systemie ciągłym, 50 w systemie zjazdowym.

³⁷ W tym 81 osób w systemie ciągłym i 82 w systemie zjazdowym.

³⁸ Dz. U. z 2021 r. poz. 1882., dalej „Ustawa o Policji”.

Oględziny funkcjonującego w KWP Systemu Wspomagania Obsługi Policji³⁹ wykazały, że w ww. systemie w zakładce „Wykształcenie” – podzakładka „Kursy i szkolenia/Egzaminy” znajdowały się tylko dane potwierdzające ukończenie szkoleń zawodowych oraz kursów i szkoleń w ramach doskonalenia zawodowego funkcjonariuszy. System nie generował danych (informacji) odnośnie liczby funkcjonariuszy, którzy zostali przeszkoleni w ramach doskonalenia lokalnego w zakresie uprawnień i stosowania śbp (np. taktyka i technika interwencji, samoobrona).

Pierwszy Zastępca Komendanta Wojewódzkiego Policji w Katowicach wyjaśnił, że zgodnie z zarządzeniem nr 678 Komendanta Głównego Policji z dnia 17 czerwca 2005 r. w sprawie zasad prowadzenia przez przełożonych dokumentacji w sprawach związanych ze stosunkiem służbowym policjantów oraz sposobu prowadzenia akt osobowych⁴⁰, w aktach osobowych policjantów gromadzi się świadectwa i zaświadczenia potwierdzające ukończenie szkoleń zawodowych oraz kursów i szkoleń w ramach doskonalenia zawodowego. Dodał, że z rozporządzenia z dnia 19 czerwca 2007 r. wynika obowiązek wydania świadectwa ukończenia szkoleń zawodowych - podstawowego dla absolwentów szkół wyższych (§ 42) oraz ukończenia kursu specjalistycznego, który jest jedną z form doskonalenia zawodowego centralnego, tj. realizowanego przez jednostki szkoleniowe Policji (§ 61). Dodał, że ww. rozporządzenie nie przewiduje wydawania świadectwa lub zaświadczenia potwierdzającego uczestnictwo w lokalnym doskonaleniu zawodowym, czyli realizowanym przez jednostki organizacyjne Policji dla pełniących w nich służbę policjantów, gdzie udział w tego typu zajęciach doskonalenia zawodowego dokumentowany jest w postaci „list obecności” (§ 65). Dodał również, że wobec powyższego, zaświadczenia dotyczące udziału w zajęciach doskonalenia zawodowego lokalnego nie są wydawane, chyba że taka konieczność wynika z odrębnych przepisów (np. szkolenie z BHP) lub też zostało przewidziane w programie zajęć (np. szkolenie w zakresie posługiwania się przedmiotami przeznaczonymi do obezwładniania osób za pomocą energii elektrycznej, doskonalenie zawodowe dla kierujących pojazdami uprzywilejowanymi, szkolenia w zakresie pierwszej i kwalifikowalnej pierwszej pomocy). Zaświadczenia takie są włączane do akt osobowych.

Zdaniem NIK, dane gromadzone w systemie nie dostarczają pełnej wiedzy na temat rzeczywistego stanu przeszkolenia funkcjonariuszy, gdy pomija on dokumentację wysiłku szkoleniowego realizowanego lokalnie. Taki sposób dokumentowania nabywanych kwalifikacji uniemożliwia np. sprawne agregowanie danych niezbędnych do analizy stopnia i zakresu przeszkolenia funkcjonariuszy oraz ew. programowania przyszłych działań w ramach szkoleń lokalnych, czy sprawne ustalenie zakresu odbytego szkolenia w ramach doskonalenia lokalnego w odniesieniu do funkcjonariuszy, którzy zmieniają miejsce pełnienia służby.

(akta kontroli str. 1212-1218)

Według stanu na dzień 31 grudnia 2019 r., w garnizonie śląskim było ogółem 12 224 funkcjonariuszy, z czego przeszkolonych w zakresie uprawnień i stosowania śpb było 11 698 funkcjonariuszy. Z 526 nieprzeszkolonych w ww. zakresie funkcjonariuszy 379 osób było w trakcie szkolenia zawodowego podstawowego, 133 osoby to osoby, które przyjęte zostały do służby 30 grudnia 2019 r., 14 osób zostało wyłączonych z kursu podstawowego na podstawie zwolnienia lekarskiego (oczekują na ponowne włączenie).

---

³⁹ Dalej „SWOP”

⁴⁰ Dz. Urz. KGP z 2018 r. poz. 104, ze zm.

Według stanu na dzień 31 grudnia 2020 r. w garnizonie śląskim było ogółem 11 905 funkcjonariuszy, z czego przeszkolonych w zakresie uprawnień i stosowania śpb było 11694 funkcjonariuszy. Z 211 nieprzeszkolonych w ww. zakresie funkcjonariuszy 67 osób było w trakcie szkolenia zawodowego podstawowego, 144 osoby to osoby, które przyjęte zostały do służby 30 grudnia 2019 r., 21 osób zostało wyłączonych z kursu podstawowego na podstawie zwolnienia lekarskiego (oczekujące na ponowne włączenie).

Według stanu na dzień 30 września 2021 r. w garnizonie śląskim było ogółem 11 956 funkcjonariuszy, z czego przeszkolonych w zakresie uprawnień i stosowania śpb było 11477 funkcjonariuszy. Z 479 nieprzeszkolonych w ww. zakresie funkcjonariuszy 349 osób było w trakcie szkolenia zawodowego podstawowego, 123 to osoby, które przyjęte zostały do służby 30 grudnia 2019 r., siedem osób zostało wyłączonych z kursu podstawowego na podstawie zwolnienia lekarskiego (oczekujące na ponowne włączenie).

(akta kontroli str. 1983-1995)

Według stanu na dzień 31 grudnia 2019 r. do Policji przyjęto 674 osoby, z których na szkolenie zawodowe podstawowe skierowano 660 osób. Na szkolenie nie skierowano 14 osób, z których 11 zostało przyjętych do służby przed upływem 3 lat od dnia zwolnienia (zwolnieni z konieczności ponownego odbywania kursu podstawowego), a trzy osoby zostały skierowane na czteroletnie studia oficerskie⁴¹. Szkolenie ukończyło 566 z 660 funkcjonariuszy na nie skierowanych. Przyczyną nieukończenia przez 94 osoby ww. szkolenia było zwolnienie ze służby.

Według stanu na dzień 31 grudnia 2020 r. do Policji przyjęto 430 osób, z których na ww. szkolenie skierowano 422 osoby. Na szkolenie nie skierowano 8 funkcjonariuszy, z których 7 osób zostało przyjętych do służby przed upływem 3 lat od dnia zwolnienia, a jedna osoba została skierowana na czteroletnie studia oficerskie. Z 422 osób szkolenie ukończyły 404 osoby. 18 osób nie ukończyło ww. szkolenia, z czego 16 zostało zwolnionych ze służby, a 2 osoby wyłączone zostały z kursu na podstawie zwolnienia lekarskiego.

Na dzień 30 września 2021 r. do Policji przyjęto 523 osoby, z których na ww. szkolenie skierowano 396 osób. Na szkolenie nie skierowano 127 osób, w tym 4 osoby przyjęte do służby przed upływem 3 lat od dnia zwolnienia i 123 osoby przyjęte do służby 15 września 2021 r. Do dnia 30 września 2021 r. szkolenie ukończyło 21 osób, 349 osób to słuchacze szkolenia zawodowego, 2 osoby zwolnione ze służby, 4 osoby wyłączone z kursu ze względu na zwolnienie lekarskie.

(akta kontroli str. 1983-1995)

Na podstawie oględzin akt (teczek) osobowych 135 z 375 policjantów Wydziału Konwojowego i Policji Sądowej KWP, stwierdzono, że wszyscy ukończyli szkolenie zawodowe podstawowe, z którego w aktach osobowych znajdowały się stosowne zaświadczenia dot. ukończenia ww. szkolenia. Szkolenie zawodowe podstawowe obejmowało m.in. zagadnienia dot. stosowania śpb.

(akta kontroli str. 74)

Spośród 135 funkcjonariuszy, których teczki osobowe sprawdzono pod kątem posiadania ukończonego szkolenia zawodowego podstawowego, w przypadku 16 losowo wybranych policjantów sprawdzono przebyte przez nich w latach 2019-2021 (I półrocze) szkolenia doskonalenia zawodowego lokalnego, obejmujące: tematykę stosowanie śpb, taktyki technik interwencji⁴², obsługi broni palnej, samoobrony.

---

⁴¹ „Nauka o Policji”.

⁴² Zwane dalej „TTI”.

W wyniku analizy stwierdzono, że dwie spośród ww. osób było instruktorami szkoleń w zakresie taktyki i techniki interwencji.

W 2019 r. tylko jedna osoba, posiadająca ukończone szkolenie zawodowe podstawowe, nie brała udziału w ww. szkoleniach doskonalenia lokalnego z, cztery osoby wzięły udział w jednym z ww. szkoleń, dziewięć osób uczestniczyło w więcej niż trzech szkoleniach. W 2020 r. siedem osób posiadająca ukończone szkolenie zawodowe podstawowe nie wzięło udziału w żadnym z ww. szkoleń doskonalenia lokalnego, pięć osób wzięło udział w jednym z ww. szkoleń, dwie osoby uczestniczyły w więcej niż jednym szkoleniu. W 2021 r. (do 30 czerwca) 10 osób posiadająca ukończone szkolenie zawodowe podstawowe nie wzięło udziału w żadnym z ww. szkoleń, trzy osoby uczestniczyły w jednym z ww. szkoleń, jedna osoba w dwóch szkoleniach.

(akta kontroli str. 1175-1191, 1192)

Zgodnie z decyzją nr 527/07 Komendanta Wojewódzkiego Policji w Katowicach z dnia 3 grudnia 2007 r. w sprawie szczegółowych warunków odbywania szkoleń w ramach doskonalenia zawodowego lokalnego dla policjantów garnizonu śląskiego, zmienionej decyzją nr 145/17 z dnia 27 marca 2017 r., doskonalenie lokalne policjantów organizowane jest jako:

- 1) doskonalenie lokalne na poziomie jednostek garnizonu śląskiego i komórek organizacyjnych Komendy Wojewódzkiej Policji w Katowicach tzw. „lokalne w miejscu pełnienia służby”;
- 2) doskonalenie lokalne na poziomie Komendy Wojewódzkiej Policji w Katowicach tzw. „lokalne - regionalne”.

Ww. decyzją określono:

- sposób prowadzenia, warunki i tryb odbywania doskonalenia lokalnego w miejscu pełnienia służby;
- sposób prowadzenia, warunki i tryb odbywania doskonalenia lokalnego - regionalnego;
- sposób organizowania i realizacji szkoleń poza siedzibą jednostki organizacyjnej Policji;
- szkolenie lokalnej kadry kierowniczej;
- szkolenie lokalne z zakresu strzelań policyjnych;
- szkolenie lokalne z zakresu wychowania fizycznego oraz taktyki i techniki interwencji.

(akta kontroli str. 390-403)

Pierwszy Zastępca Komendanta Wojewódzkiego Policji w Katowicach, wyjaśniając w jaki sposób ustalane są potrzeby garnizonu śląskiego w zakresie liczby osób, które będą brały udział w szkoleniach oraz tematy szkoleń organizowanych w ramach szkolenia z doskonalenia zawodowego lokalnego dla policjantów i pracowników Policji garnizonu śląskiego, podał, że stosowana w KWP procedura wypracowana została na przestrzeni lat praktyki i obejmuje:

- a) skierowanie przez Wydział Doboru i Szkolenia KWP w październiku roku poprzedzającego rok „szkoleniowy” do kierowników komórek organizacyjnych pisma z prośbą o wskazanie propozycji tematów szkoleń, jakie w formie doskonalenia zawodowego winny być zrealizowane w roku następnym. Przy czym zgłaszający są zobligowani w propozycjach uwzględnić w szczególności: aktualizację przepisów - bieżące zmiany w przepisach prawa powszechnie obowiązującego oraz aktów resortowych; problematykę, która w poprzednim roku była przedmiotem wizytacji lub kontroli przeprowadzanych w ramach stosowanego nadzoru instancyjnego lub przez Wydział Kontroli KWP, w wyniku którego zostały stwierdzone nieprawidłowości lub uchybienia;

tematykę rekomendowaną do realizacji przez KGP; zagadnienia realizowane cyklicznie (każdego roku) na mocy przepisów powszechnie obowiązujących oraz resortowych, zgłaszane w trakcie prowadzonych odpraw służbowych kierownictwa KWP. Do każdego zaproponowanego tematu doskonalenia zawodowego zgłaszający winni wskazać: źródło, na podstawie którego zidentyfikowano potrzebę przeprowadzenia szkolenia z proponowanego tematu, prowadzących szkolenie, uczestników szkolenia, formy szkolenia (samokształcenie, stacjonarne, on-line);

- b) opracowanie na podstawie zebranych propozycji tematów projektu „Planu doskonalenia zawodowego lokalnego organizowanego regionalnie dla policjantów i pracowników Policji województwa śląskiego na dany rok”;
- c) przekazanie ww. planu do konsultacji Zastępcom Komendanta Wojewódzkiego Policji nadzorującym dany pion, w celu weryfikacji i wyrażenia stanowiska w zakresie kompletności i zasadności zaproponowanej tematyki oraz modyfikacji lub uzupełnień w razie uwag Zastępców Komendanta do zgłoszonych propozycji zajęć;
- d) po zaakceptowaniu ww. projektu planu przez Zastępców Komendanta, przedłożenie go do zatwierdzenia Komendantowi.

Dodał również, że ww. zatwierdzony Plan w grudniu roku poprzedzającego rok szkoleniowy przesyłany jest do kierowników wszystkich jednostek organizacyjnych Policji woj. śląskiego oraz kierowników komórek organizacyjnych KWP, celem określenia i następnie zgłoszenia potrzeb ilościowo-imiennych w zakresie uczestniczenia przez policjantów w poszczególnych szkoleniach (z wyłączeniem szkoleń, w których udział na mocy obowiązujących przepisów, jest obowiązkowy dla wszystkich policjantów). Na podstawie zgłoszonych przez przełożonych potrzeb szkoleniowych Wydział Doboru i Szkolenia opracowuje Harmonogram zajęć doskonalenia zawodowego organizowanego regionalnie dla policjantów i pracowników woj. śląskiego na I i II półrocze danego roku, który rozsyłany jest do wszystkich jednostek organizacyjnych Policji garnizonu. śląskiego oraz komórek organizacyjnych KWP.

(akta kontroli str. 1255-1259)

W okresie objętym kontrolą, w KWP funkcjonował zatwierdzony przez Komendanta „Plan doskonalenia zawodowego lokalnego organizowanego regionalnie dla policjantów i pracowników policji województwa śląskiego” na rok 2019, 2020 i 2021. W planach tych dla każdego z wydziałów policji, Sztabu i jednostek organizacyjnych KWP podano m.in. tematy szkoleń, uczestników dla których będą one skierowane, osoby odpowiedzialne za ich przygotowanie oraz termin realizacji. Z realizacji ww. Planu za 2019 i 2020 r. sporządzono informację.

(akta kontroli str. 404-453, 1069-1122)

Wg informacji z doskonalenia zawodowego lokalnego organizowanego regionalnie dla Policjantów i pracowników Policji w 2019 r., wynika że zaplanowano przeprowadzenie 117 szkoleń, zrealizowano 109, co stanowiło 93,2% zaplanowanych szkoleń. Oszacowane potrzeby dla ww. szkoleń wynosiły 5 184 osób⁴³, a zostało przeszkolonych 5 521 osób.

W 2020 r. zaplanowano przeprowadzenie 128 szkoleń dla 5 726 funkcjonariuszy, w tym trzy jako samokształcenie. Ze 128 zaplanowanych szkoleń zrealizowano 45,

⁴³ Bez podania potrzeb w zakresie szkoleń z: zajęć z TTI, doskonalenia zawodowego dla kierujących pojazdami uprzywilejowanymi, alkohol, a środowisko służby i pracy.

co stanowiło 35,2 % wszystkich zaplanowanych szkoleń. W przeprowadzonych szkoleniach udział wzięło 5 332 osoby, w tym 3 780 przeszkolonych zostało w ramach samokształcenia.

(akta kontroli str. 1069-1088)

W ramach prowadzonego przez KWP doskonalenia zawodowego lokalnego, prowadzonego na podstawie corocznie sporządzanego „Planu doskonalenia zawodowego lokalnego organizowanego regionalnie dla policjantów i pracowników Policji województwa śląskiego” przewidziano m.in. realizację zajęć z zakresu tematyki i techniki interwencji policyjnych, w zakresie posługiwania się urządzeniami do obezwładniania osób za pomocą energii elektrycznej.

Zajęcia z taktyki i technik interwencji policyjnych składały się z trzech dwugodzinnych bloków tematycznych z zakresu:

- posługiwania się środkami przymusu bezpośredniego - obezwładniania osoby;
- stosowania technik samoobrony z elementami sportów walki;
- taktyki posługiwania i poruszania się z bronią palną.

W ramach zajęć praktycznych z taktyki i techniki interwencji policyjnych poruszano również zagadnienia teoretyczne w zakresie użycia środków przymusu bezpośredniego, przeszkolono odpowiednio 6 748 policjantów w 2019 r., 4 398 w 2020 r. i 2 719 w I połowie 2021 r.

Z zakresu posługiwania się urządzeniami do obezwładniania osób za pomocą energii elektrycznej przeszkolono: 75 policjantów w 2019 r., 206 policjantów w 2020 r. i 44 policjantów w I poł. 2021 r.

Ponadto w 2019 r. w szkoleniu pn. „Nadzór nad postępowaniem policjantów lub innych wyznaczonych osób z przedmiotami przeznaczonymi do obezwładniania osób za pomocą energii elektrycznej, pozostającymi na wyposażeniu Policji” zaplanowano przeszkolenie 56 osób, a przeszkolono 74 osoby. W warsztatach metodycznych dla instruktorów taktyki i techniki interwencji policyjnych udział wzięło 149 osób, w szkoleniu pn. „Strzelania programowe i sprawdziany strzeleckie oraz szkolenia w zakresie posługiwania się bronią gładkolufową i pistoletem maszynowy” zaplanowano przeszkolenie 1336 osób, przeszkolono 1272 osoby.

(akta kontroli str. 61-7, 1069-1113, 1123-1143, 1144-1169, 1192)

W latach 2019-2021 funkcjonariusze oddziałów, samodzielnych pododdziałów i nieetatowych pododdziałów prewencji Policji nie uczestniczyli w kursie specjalistycznym dla średniej kadry dowódczej oddziałów prewencji Policji i samodzielnych pododdziałów prewencji Policji⁴⁴. W latach 2015-2018 przedmiotowe szkolenie ukończyło 42 funkcjonariuszy. W latach 2019 - 2021 (do sierpnia) na stanowiska dowódców drużyn mianowano łącznie 54 policjantów, którzy będą sukcesywnie kierowani na przedmiotowy kurs, po wznowieniu jego realizacji przez jednostki szkoleniowe Policji. W latach 2020 – 2021 ze względu na panujący stan epidemii spowodowany wirusem SARS-CoV2, pomimo zgłoszonych potrzeb szkoleniowych⁴⁵, nie odbyła się żadna edycja kursu specjalistycznego.

Ponadto, jak wyjaśnił Zastępca Naczelnika Wydziału Doboru i Szkolenia KWP, w 2019 r. nie zgłoszono potrzeb szkoleniowych w tym zakresie, ze względu na

⁴⁴ Tj. kurs, o którym mowa w decyzji nr 172 KGP z dnia 22 maja 2015 r. w sprawie programu nauczania na kursie specjalistycznym dla średniej kadry dowódczej oddziałów prewencji Policji i samodzielnych pododdziałów prewencji Policji.

⁴⁵ 34 osoby w 2020 r., 50 osób w 2021 r.

realizację innych szkoleń⁴⁶ w tym okresie. W ramach Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego cyklu „szkoleń z zakresu taktyki poruszania się oddziałów zwartych Policji w terenie otwartym oraz działań pościgowych” odbyło się pięć edycji, w których uczestniczyło 38 funkcjonariuszy OPP i SPPP.

(akta kontroli str. 77-78, 2092-2095)

W latach 2019-2021 (I półrocze) nie były prowadzone edycje kursów specjalistycznych, o których mowa w decyzji nr 83 Komendanta Głównego Policji z dnia 3 kwietnia 2002 r. w sprawie programu szkolenia specjalistycznego dla dowódców plutonów oddziałów prewencji Policji; decyzji nr 58 Komendanta Głównego Policji z dnia 19 marca 2004 r. w sprawie pilotażowego programu szkolenia specjalistycznego policjantów realizowanego zaocznie - specjalność: dowódca plutonu oddziału prewencji Policji oraz decyzji nr 416 Komendanta Głównego Policji z dnia 12 sierpnia 2005 r. w sprawie wprowadzenia programu szkolenia specjalistycznego dla policjantów w specjalności dowódca plutonu oddziału prewencji Policji prowadzonego w systemie eksternistycznym. Zastępca Naczelnika Wydziału Doboru i Szkolenia KWP wyjaśnił, że obecnie ww. kursy nie widnieją w wykazie kursów specjalistycznych, realizowanych centralnie, w związku z tym potrzeby szkoleniowe w powyższym zakresie nie są diagnozowane.

(akta kontroli str. 77 – 78)

W okresie objętym kontrolą odbyły się cztery operacje policyjne⁴⁷, których dowódcą, w myśl § 2 ust. 1 pkt 5 zarządzenia nr 20 KGP z 13 lipca 2020 r. w sprawie metod i form przygotowania i realizacji działań policyjnych w związku ze zdarzeniami szczególnymi⁴⁸ (wcześniej § 2 ust. 1 pkt 4 zarządzenia nr 23 KGP z 24 września 2014 r. w sprawie metod i form przygotowania i realizacji działań Policji w związku ze zdarzeniami kryzysowymi⁴⁹) był Zastępca Komendanta (obecny Komendant). Nie posiadał on ukończonego kursu specjalistycznego, o którym mowa w decyzji nr 173 Komendanta Głównego Policji z dnia 22 maja 2015 r. w sprawie programu nauczania na kursie specjalistycznym dla dowódców akcji operacji policyjnych⁵⁰ (posiadał ukończone inne kursy⁵¹).

Komendant Wojewódzki wskazał, że dla pełnienia funkcji dowódcy operacji nie było wymagane (od osób piastujących wskazane w ww. przepisach funkcje, tj. Komendanta Głównego Policji, komendanta wojewódzkiego Policji lub ich zastępcy), odbycie ww. kursu specjalistycznego dla dowódców akcji i operacji policyjnych.

(akta kontroli str. 76, 1983 – 1997)

Według stanu na dzień 30 września 2021 r. szkolenia⁵² ukończyło 36 z 76 obecnych komendantów (Komendy Wojewódzkiej Policji w Katowicach, Komend Miejskich/Powiatowych Policji), a 40 było planowanych do przeszkolenia.

Komendant wyjaśnił, że w 2015 r. ówczesny Komendant Wojewódzki Policji w Katowicach podjął decyzję o kierowaniu na kurs specjalistyczny DAO - dla dowódców akcji i operacji policyjnych komendantów miejskich/powiatowych Policji

⁴⁶ Cykl szkoleń, w ramach Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego, z zakresu taktyki poruszania się oddziałów zwartych Policji w terenie otwartym oraz działań pościgowych (5 edycji, w których uczestniczyło 38 funkcjonariuszy OPP i SPPP).

⁴⁷ Operacja „Stulecie” w dniu 14 sierpnia 2019 r., „Marsz” w dniu 7 września 2019 r., „Lech” w dniu 19 maja 2019 r. i „Bruksela 2019” w dniach 23-26 maja 2019 r.

⁴⁸ Dz. Urz. KGP z 2020 r. poz. 35., dalej: „Zarządzenie nr 20”.

⁴⁹ Dz. Urz. KGP z 2014 r. poz. 65, ze zm. Dalej: „Zarządzenie nr 23”.

⁵⁰ Dz. Urz. KGP z 2015 r. poz. 35.

⁵¹ W tym: Wyższy Kurs Obrony Akademii Obrony Narodowej, Kurs specjalistyczny dla kierujących działaniami kontrterrorystycznymi na miejscu zdarzenia o charakterze terrorystycznym w Wyższej Szkole Policji w Szczytnie.

⁵² W tym: Wyższy kurs obronny, Kurs specjalistyczny dla dowódców podoperacji kontrterrorystycznych prowadzonych w ramach operacji policyjnych, Kurs specjalistyczny dla dowódców akcji i operacji policyjnych, Kurs specjalistyczny dla policjantów komórek organizacyjnych Policji właściwych w sprawach Sztabowych

woj. śląskiego lub ich zastępców w taki sposób aby docelowo w każdej KPP/KMP przynajmniej jeden z członków kierownictwa posiadał takie przeszkolenie. Dodał, że proces szkolenia w ww. zakresie odbywa się sukcesywnie, tj. każdego roku zgłaszane są potrzeby szkoleniowe, a następnie w miarę otrzymywanych miejsc szkoleniowych na przedmiotowy kurs kierowani są kolejni członkowie kierownictwa tych jednostek. Dodał również, że na stanowiskach kierowniczych KPP/KMP występuje duża fluktuacja kadr, co skutkuje tym iż proces szkolenia kadry kierowniczej garnizonu śląskiego Policji w ww. zakresie trwa.

W 2019 r. zgłoszono potrzeby szkoleniowe dla 22 osób, otrzymano 21 miejsc i tyle samo osób ukończyło kurs. W 2020 r. zgłoszone potrzeby wynosiły 25 osób, jednak ze względu na pandemię SarsCoV-2 odbyła się tylko jedna z ośmiu planowanych edycji szkolenia, w której uczestniczyły 3 osoby z garnizonu śląskiego. Do dnia 27 października 2021 r. nie odbyła się żadna kolejna edycja kursu. Na 2022 r. zgłoszono zapotrzebowanie na kurs dla 20 osób.

(akta kontroli str. 76, 1058 – 1060 i 1983 – 1997)

Według regulaminu OPP⁵³, do zadań Zespołu Szkolenia należało m.in. w szczególności:

- przygotowanie i opracowanie planów szkolenia i doskonalenia zawodowego dla Oddziału oraz planów szkoleń i ćwiczeń polegających na zharmonizowanych działaniach z udziałem NPP,
- organizowanie i sprawowanie nadzoru nad przebiegiem szkolenia i doskonalenia zawodowego,
- organizowanie i prowadzenie szkoleń z zakresu taktyki i techniki interwencji oraz wychowania fizycznego,
- opracowanie planów adaptacji zawodowej dla nowoprzyjętych policjantów, wyznaczenie opiekunów i sprawowanie nadzoru nad jej przebiegiem,
- organizowanie i realizowanie zajęć z wyszkolenia strzeleckiego oraz prowadzenia szkolenia z tematyki ogólnozawodowej.

(akta kontroli str. 1617-1628)

Zgodnie z § 8 ust. 1 decyzji nr 12 KGP, Komendant Wojewódzki zapewnia w oddziale prewencji, jako jednostce organizacyjnej Policji wchodzącej w skład odvodu centralnego Komendanta Głównego Policji, realizację co najmniej 4 dni doskonalenia zawodowego lokalnego w miesiącu (z wyłączeniem lipca i sierpnia) dla każdego pododdziału, z zakresu tematyki określonej przez kierownika komórki organizacyjnej właściwej w sprawach sztabowych Komendy Głównej Policji.

Potrzeby szkoleniowe OPP w okresie objętym kontrolą w zakresie m.in. stosowania śpb oraz taktyki i techniki interwencji w ramach doskonalenia zawodowego lokalnego realizowane były w blokach tematycznych wynikających ze szkoleń realizowanych na podstawie Programu doskonalenia zawodowego lokalnego dla jednostek organizacyjnych Policji stanowiących odwód centralny Komendanta Głównego Policji. Na podstawie tego programu ustalono na rok 2019, 2020 i 2021:

- Program doskonalenia zawodowego lokalnego dla policjantów OPP w Katowicach do przeprowadzania ćwiczeń współdziałania z musztry specjalnej oraz taktyki działań pododdziałów policji z drużynami interwencyjnymi i drużynami wsparcia,
- Program doskonalenia zawodowego lokalnego – przygotowanie policjantów do działań w warunkach zagrożenia bezpieczeństwa i porządku publicznego,

---

⁵³ Z dnia 26 lipca 2010 r.

- Program doskonalenia zawodowego lokalnego – przygotowanie policjantów do użytkowania strzelb gładkolufowych oraz amunicji kal. 12 stosowanej w Policji. Zasady, warunki i przypadki użycia amunicji niepenetracyjnej,
- Program doskonalenia zawodowego lokalnego z zakresu sprawności fizycznej oraz elementów taktyki i techniki interwencji dla policjantów OPP,
- Program doskonalenia zawodowego lokalnego - w zakresie wyszkolenia strzeleckiego dla policjantów OPP.

Dla każdego z ww. zajęć określono m.in. temat, cel, metodę, warunki i czas realizacji, wykaz literatury, tezy i zagadnienia szczegółowe, sposób zakończenia zajęć, ocenę efektywności zajęć.

Z przeprowadzonego procesu szkoleniowego corocznie składano do Wydziału Sztab Policji KWP sprawozdanie z realizacji doskonalenia lokalnego w OPP, a następnie przekazywano je do Komendy Głównej Policji. W sprawozdaniach ujęto jednostki organizacyjne - numer kompanii (sześć Kompanii Prewencji (I-VI) i Kompania Wzmocnienia), zakres tematyczny zajęć, liczbę zrealizowanych zajęć z danego zakresu w rozbiciu na miesiące oraz procentową liczbę rzeczywiście zrealizowanych godzin dydaktycznych.

W 2019 r. przyjęty plan szkoleń, realizowany wg ww. bloków tematycznych we wszystkich sześciu plutonach oraz plutonie wzmocnienia został zrealizowany od 83 % do 106 %. Natomiast w 2020 r. plan szkoleń w OPP w Katowicach według ww. bloków tematycznych plutony OPP zrealizowały od 30 % do 100% liczby godzin.

(akta kontroli str. 1767-1982)

Zajęcia z doskonalenia zawodowego pododdziałów prewencji w OPP odbywały się na podstawie, opracowanych przez pomocnika dowódcy Oddziału Zespołu Szkolenia OPP i zatwierdzonych przez Dowódcę lub Zastępcę Dowódcy OPP, miesięcznych Planach przeprowadzania zajęć doskonalenia zawodowego policjantów w grupach szkoleniowych OPP lub aneksów do ww. Planu.

Na podstawie zapisów obecności 26 funkcjonariuszy OPP, zawartych w dziennikach szkoleniowych I, II i IV kompanii OPP, sprawdzono stopień realizacji § 8 ust. 1 decyzji nr 12 KGP, tj. zapewnienia przez Komendanta w oddziale prewencji co najmniej 4 dni doskonalenia zawodowego lokalnego w miesiąc (z wyłączeniem lipca i sierpnia).

Szczegółowa analiza wykazała, że:

- w 2019 r. - w miesiącach styczeń, luty, marzec, kwiecień, maj, czerwiec, wrzesień, październik i listopad odbyły się wymagane ww. decyzją 4 dni szkoleń. W miesiącach lipiec i sierpień zapewniono dwa dni szkoleń, co było zgodne z § 8 ust. 5 ww. decyzji. W grudniu przeprowadzono trzy dni zajęć doskonalenia zawodowego;
- w 2020 r. - w miesiącach styczeń, luty i wrzesień odbyły się wymagane ww. decyzją 4 dni szkoleń. W miesiącach marzec, czerwiec, październik i listopad po jednym dniu szkolenia. W miesiącach lipiec i sierpień zapewniono dwa dni szkoleń, co było zgodne z § 8 ust. 5 ww. decyzji. W miesiącach kwiecień, maj i grudzień nie przeprowadzono ani jednego dnia szkolenia;
- w 2021 r. (do 30 czerwca) - w miesiącach styczeń, luty, marzec, maj i czerwiec przeprowadzono co najmniej 4 dni zajęć doskonalenia zawodowego lokalnego, co było wymagane ww. decyzją. W miesiącu kwietniu przeprowadzono tylko jeden dzień zajęć z doskonalenia zawodowego lokalnego.

Pierwszy Zastępca Komendanta Wojewódzkiego Policji w Katowicach w sprawie nie zrealizowania wymaganych § 8 ust.1 decyzji nr 12 KGP co najmniej 4 dni doskonalenia zawodowego lokalnego wyjaśnił, że:

- 1) przeprowadzenie trzech dni zajęć w grudniu 2019 r. było związane ze zwiększonymi potrzebami kierowania policjantów OPP do służb patrolowych w okresie świąteczno-sylwestrowym.
- 2) powodem przeprowadzenia po jednym dniu zajęć w październiku i listopadzie 2020 r., a w kwietniu, maju i grudniu 2020 r. nieprzeprowadzania szkoleń (ani jednego dnia) – od 16 marca 2020 r. do 31 marca 2020 r., w związku z zagrożeniem wirusem SARS-CoV-2, zajęcia doskonalenia zawodowego (z wyszkolenia strzeleckiego) zostały zawieszono, następnie zawieszono również pozostałe zajęcia - w miesiącach kwietniu oraz maju 2020 r. W czerwcu 2020 r. Komendant Główny Policji wyraził zgodę na wznowienie realizacji przedsięwzięć doskonalenia zawodowego lokalnego. Na tej podstawie stopniowo przywracano zajęcia, głównie zajęcia strzeleckie. Kolejny raz zawieszono zajęcia doskonalenia zawodowego w październiku 2020 r. Zawieszenie nie dotyczyło wykonania strzelań programowych i sprawdzianów strzeleckich w październiku i listopadzie 2020 r. Z uwagi na zakończenie realizacji szkolenia strzeleckiego, w dniu 30 listopada 2020 r. w KWP podjęto decyzję o nierealizowaniu zajęć w grudniu 2020 r. - przyczyną zawieszenia zajęć doskonalenia zawodowego lokalnego była sytuacja w kraju związana z pandemią SARC-CoV-2,
- 3) Powodem przeprowadzenia w kwietniu 2021 r. po jednym dniu szkolenia było wprowadzenie od lutego 2021 r. przez Komendanta Głównego Policji obowiązku utrzymania pododdziałów w gotowości do natychmiastowego wyjazdu do działań w ramach Odvodu Centralnego. Zajęcia doskonalenia zawodowego od tego momentu były planowane na podstawie grafików pełnienia służb w ramach Odvodu Centralnego. W związku z sytuacją epidemiczną na terenie całego kraju, wprowadzonymi obostrzeniami, a także poleceniami Komendanta Głównego Policji - od 27 marca 2021 r. odwołano realizację doskonalenia zawodowego w ramach Odvodu Centralnego KGP. Dlatego w KWP podjęto decyzję o realizacji zajęć w kwietniu 2021 r. w wymiarze jednego szkolenia dla każdego pododdziału. Od dnia 17 maja 2021 r. w związku ze zmianą sytuacji epidemiologiczną na terenie kraju przywrócono realizację doskonalenia zawodowego lokalnego.

(akta kontroli str. 1295, 1297, 1312 – 1330 i 1331 – 1466)

Poza szkoleniami odbytymi w ramach lokalnego doskonalenia zawodowego oraz szkoleniem zawodowym podstawowym, policjanci OPP uczestniczyli w niżej wymienionych kursach specjalistycznych, których programy uwzględniają tematykę dotyczącą stosowania śpb:

- kurs specjalistyczny dla policjantów podejmujących interwencje wobec osób agresywnych i niebezpiecznych – w 2019 r. zapotrzebowanie było na poziomie 16 osób, przeszkolono 10 osób, w 2020 r. potrzeby zidentyfikowano na poziomie 20 osób, przeszkolono dwie osoby, w 2021 r. zidentyfikowano potrzeby na poziomie 6 osób, nie przeszkolono żadnej osoby⁵⁴;
- kurs specjalistyczny dla policjantów realizujących zatrzymanie niebezpiecznych przestępców – w 2019 r. zapotrzebowanie było na poziomie 18 osób, przeszkolono

⁵⁴ Realizacja tego kursu, z uwagi na ogłoszony stan pandemii, w marcu 2020 r. została zawieszona, a w II półroczu 2021 r. kurs ten wznowiono.

trzy osoby, w 2020 i 2021 r. nie zgłoszono potrzeb i nie przeszkolono żadnej osoby⁵⁵.

(akta kontroli str. 2101-2105)

Szkolenia w ramach doskonalenia zawodowego policjantów NPPP/NOPP zostały uwzględnione w „Planie doskonalenia zawodowego lokalnego organizowanego regionalnie dla policjantów i pracowników Policji”. W 2020 roku szkolenie to zostało wprowadzone aneksem nr 1 z dnia 3 stycznia 2020 r., natomiast w ww. Planie na 2021 r. zostało uwzględnione pod poz. nr 41⁵⁶.

Dodatkowo Sztab Policji KWP opracował „Plan zajęć doskonalenia zawodowego dla policjantów nieetatowych pododdziałów prewencji Policji KWP w Katowicach” na rok 2019, 2020 i 2021. Szkolenie w tym zakresie obejmowało m.in.:

- działania zespołowe Policji w celu zapewnienia i ochrony porządku publicznego,
- w czasie akcji ratowniczych,
- działań pościgowych,
- innych wydarzeń nadzwyczajnych,
- formowania szyków i ugrupowań policyjnych.

Plan zajęć doskonalenia zawodowego dla policjantów NPPP przewidywał wspólne szkolenie wyznaczonych w danym roku kompanii NPPP, kadry dowódczej NPPP wraz z podaniem przewidywanego terminu realizacji i miejsca szkolenia.

(akta kontroli str. 67, 1195-1203, 1208-1209, 2159-2160)

Zajęcia doskonalenia zawodowego zorganizowane dla funkcjonariuszy kompanii NPPP wchodzących w skład NOPP KWP objęły:

- w 2019 r. dziewięć kompanii NPPP (od I do IX) oraz kadre dowódczą NPP. W tym okresie przeprowadzono ogółem 71 szkoleń⁵⁷, w których udział włącznie 2 620 funkcjonariuszy NOPP⁵⁸, tj. 1421 w I półroczu i 1199 w II półroczu, co stanowiło odpowiednio 139,04 % i 117,3% stanu etatowego NOPP;
- w 2020 r. pięć kompanii NPPP (I, II, IV, VIII i IX) oraz kadra dowódcza NOPP. W tym okresie przeprowadzono ogółem 12 szkoleń⁵⁹, w których udział wzięło łącznie 480 funkcjonariuszy⁶⁰, tj. 119 w I półroczu i 361 w II półroczu, co stanowiło odpowiednio 11,64% i 35,3% stanu etatowego NOPP;
- w 2021 r. (I półrocze) osiem kompanii NPPP (I, II, III, IV, V, VI, VIII, IX) oraz kadra dowódcza NOPP. W okresie tym przeprowadzono łącznie 17 szkoleń⁶¹, w których udział wzięło łącznie 743 policjantów, co stanowiło 72,7% stanu etatowego NOPP.

(akta kontroli str. 1207-1208)

W związku z ogłoszeniem stanu epidemii SARS-CoV-2, Komendant Główny Policji pismem z dnia 12 marca 2020 r. odwołał wszystkie realizowane i planowane przedsięwzięcia szkoleniowe. Natomiast pismem z dnia 3 czerwca 2020 r. wyraził

⁵⁵ Realizacja tego kursu, z uwagi na ogłoszony stan pandemii, w marcu 2020 r. została zawieszona, a w II półroczu 2021 r. kurs ten wznowiono.

⁵⁶ Szkolenie pn. „Przygotowanie policjantów do wykonywania zadań w Nieetatowych Pododdziałach Prewencji w zakresie m.in.: działań zespołowych Policji w celu zapewnienia ochrony i porządku publicznego, w czasie akcji ratowniczych, działań pościgowych, innych wydarzeń nadzwyczajnych, formowania szyków i ugrupowań policyjnych”.

⁵⁷ W miesiącach: luty, marzec, kwiecień, maj, czerwiec, lipiec, sierpień, wrzesień, październik, listopad i grudzień.

⁵⁸ 462 wchodzących w skład 9 Kompanii i 158 osób z dowództwa NOPP.

⁵⁹ W miesiącach: luty, marzec, lipiec, wrzesień i październik.

⁶⁰ W tym 43 osoby kadry dowództwa NOPP.

⁶¹ W miesiącach: marzec, kwiecień, maj, czerwiec.

zgodę na wznowienie realizacji przedsięwzięć szkoleniowych w ramach doskonalenia zawodowego lokalnego, z zachowaniem reżimu sanitarno-epidemiologicznego. Komendant wyjaśnił, iż w garnizonie śląskim Policji wprowadzono następujące rozwiązania mające na celu zapewnienie uczestnikom bezpieczeństwa i zminimalizowanie zakażenia wirusem:

- w sposób bezpośredni realizowane były tylko przedsięwzięcia szkoleniowe niezbędne dla prawidłowego funkcjonowania jednostek/komórek organizacyjnych;
- szkolenia organizowane w sposób bezpośredni odbywały się z uwzględnieniem wymogów reżimu sanitarnego w postaci m.in. ograniczenia liczebności uczestników, uwzględnienia wymogu zachowania bezpiecznego odstępu pomiędzy uczestnikami szkolenia, zapewnienia uczestnikom maseczek ochronnych, rękawiczek jednorazowych, środków dezynfekcji,
- organizowania szkoleń w formie zdalnej,
- część szkoleń odbywała się w formie samokształcenia, w oparciu o materiały dydaktyczne przygotowane przez komórki odpowiedzialne merytorycznie za daną tematykę.

(akta kontroli str. 1194 i 1196)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki, w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

KWP realizowała zadania szkoleniowe obejmujące użycie i wykorzystanie śpb na podstawie rocznych planów doskonalenia zawodowego KWP, OPP oraz NPPP. W 2020 r. z powodu pandemii SARS-CoV-2 przewidziane na ten rok zadania szkoleniowe nie zostały zrealizowane w zaplanowanym zakresie.

OBSZAR

4. Przygotowanie i prowadzenie działań sił policyjnych z użyciem śpb w ramach operacji (akcji) policyjnych

Opis stanu
faktycznego

4.1. W okresie objętym kontrolą zostało przeprowadzonych przez garnizon śląski 215 akcji policyjnych (z tego 139 w 2019 r., 32 w 2020 r. oraz 44 w I półroczu 2021 r.) oraz cztery operacje policyjne (wszystkie w 2019 r.).

(akta kontroli str. 195 – 196)

W trakcie tych akcji policjanci nie byli wyposażeni w imienne identyfikatory, o których mowa w § 28 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z 20 maja 2009 r. w sprawie umundurowania policjantów⁶².

W kwestii podejścia KWP do imiennej informacji na mundurze policjanta biorącego udział w akcji policyjnej, dowódca Oddziału Prewencji Policji podał, że policjanci OPP podczas zabezpieczeń zgromadzeń mieli najczęściej mundur ćwiczebny, a podczas realizacji zadań w poddziale zwartym mieli założony sprzęt ochronny, w tym kamizelki taktyczne lub kamieniodporne, które zasłaniają znak identyfikacji imiennej na mundurze. Natomiast na kasku ochronnym było oznaczenie kodowe, które pozwala zidentyfikować policjanta. Podał także, że w 2020 r. i 2021 r. było kilka przypadków upublicznienia wizerunków policjantów OPP biorących udział w zabezpieczeniu zgromadzeń wraz z sugerowaniem „spowodowania nieprzyjemności tym policjantom”. Jego zdaniem, zastąpienie identyfikacji imiennej znakiem identyfikacji indywidualnej w postaci identyfikatora chroniłoby policjantów

⁶² Dz.U. nr 90 poz. 738 ze zm.

przez publikacjami ich nazwiska, a jednocześnie pozwoliłoby na ich identyfikację przez odpowiednie organy.

(akta kontroli str. 257 i 260 – 262)

4.2. Do analizy wybrano dziewięć akcji policyjnych, przeprowadzonych przez jednostki podległe KWP, tj. komendy miejskie i powiatowe oraz jedną operację. Wyboru dokonano spośród akcji, które nie dotyczyły zapewnienia bezpieczeństwa podczas imprez sportowych oraz artystycznych.

Analiza dokumentów wytworzonych w związku z przeprowadzeniem wytypowanych do kontroli ww. działań policyjnych wykazała, że we wszystkich przypadkach została wydana decyzja w sprawie zarządzenia akcji i operacji, także decyzją wydano upoważnienie do podjęcia decyzji o użyciu lub wykorzystaniu śpb przez poddziały zwarte. Na dowódcę badanych akcji został wyznaczony – w ośmiu przypadkach zastępca komendanta miejskiego/powiatowego policji, w jednym – komendant miejski policji, a w przypadku operacji - Komendant.

(akta kontroli str. 204 – 256 i 465 – 610)

Dowodzący ww. akcjami (czterech policjantów) pracowali w Policji od około 25 lat, w tym ponad 10 lat na stanowiskach kierowniczych (komendant miejski Policji, komendant powiatowy Policji, w dwóch przypadkach zastępcy komendanta miejskiego). Ukończyli oni m.in. sztabowy kurs specjalistyczny dla dowódców operacji policyjnych (trzy osoby), wyższe studia zawodowe w zakresie bezpieczeństwa i porządku publicznego (jedna osoba), kurs specjalistyczny dla kierujących działaniami antyterrorystycznymi w miejscu zdarzenia o charakterze terrorystycznym (jedna osoba).

(akta kontroli str. 454 – 455)

W każdym badanym przypadku sporządzony został plan działania dowódcy akcji lub operacji, który zawierał elementy określone w § 13 ust. 5 pkt 1-6 i 8-11 zarządzenia nr 20 KGP (wcześniej § 10 ust. 1 pkt 1-6 i 8-11, w tym w zw. z ust. 3, zarządzenia 23 KGP), tj. ocenę sytuacji operacyjnej⁶³, podstawę prawną, cel działań, planowane do działań siły i środki operacji, organizację dowodzenia i współdziałania, przewidywane warianty działań, organizację łączności, umundurowanie i wyposażenie do działań, organizację zabezpieczenia logistycznego działań i postanowienia końcowe.

Nie podjęto działań w celu zapewnienia, by w planach działania dowódców akcji (zatwierdzanych przez komendantów miejskich⁶⁴/powiatowych lub ich zastępców) zamieszczano informacje o rodzaju i zakresie użycia lub wykorzystania śpb, do czego odniesiono się w dalszej części wystąpienia pokontrolnego, w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 266 – 267)

W przypadku badanych akcji, opracowane zostały także plany działania zastępców dowódców do spraw taktyki. W przypadku wyznaczenia odcinków akcji, powołani zostali dowódcy odcinków, którzy opracowali plany działania dla tych odcinków. W każdym planie działania zaplanowano przeprowadzenie odprawy, w okresie pandemii SARS-CoV-2 odprawy z dowódcami poszczególnych odcinków zaplanowano do przeprowadzenia w formie telekonferencji.

(akta kontroli str. 203 – 256 i 465 – 610)

Odprawy przed badanymi zabezpieczeniami nie były protokołowane.

⁶³ Według zarządzenia nr 23 KGP, ogólną charakterystykę zagrożeń, w tym ocenę sytuacji i prognozę jej rozwoju, dokonaną na podstawie wszelkich dostępnych informacji, wiedzy i doświadczenia

⁶⁴ W miastach na prawach powiatu.

Naczelnik Wydziału Sztab Policji podała, że - zgodnie ze strukturą dowodzenia, przed planowanym zabezpieczeniem, przeprowadzano odprawę do służby, z której nie ma obowiązku sporządzenia protokołu. Jak podała dalej, co do zasady, w trakcie tych odpraw, dowódca informuje o zagrożeniach wynikających z przedsięwzięcia oraz o konieczności przestrzegania zasad BHP, użycia śpb zgodnie z obowiązującym przepisami, o przestrzeganiu zasad dotyczących ochrony praw i wolności człowieka, zasad równego traktowania i przestrzegania zasad etyki zawodowej, o wzajemnej asekuracji, o zasadach doprowadzania i konwojowania osób oraz sprawdzano śpb.

(akta kontroli str. 202)

W przypadku badanych akcji, w raportach końcowych z przebiegu zabezpieczania wymieniono zagadnienia poruszane na odprawach je poprzedzających, które dotyczyły taktyki działań (warianty działań) i ewentualnych zagrożeń, w jednym przypadku sprawdzano także wiedzę dotyczącą stosowania śpb, a w jednym przypadku – niedopuszczenie do zakłócenia bezpieczeństwa oraz porządku publicznego, zdecydowaną i szybką reakcją na przestępstwa i wykroczenia, dążenie do zatrzymania ich sprawców oraz niedopuszczenie do konfrontacji pomiędzy manifestującymi. Podkreślono również zadania związane z przestrzeganiem obostrzeń pandemii SARS-CoV-2. We wszystkich planach wskazane były osoby, które podejmują decyzje o użyciu śpb przez pododdziały zwarte – był to dowódca zabezpieczenia i jego zastępca ds. taktyki.

W badanych akcjach nie przewidywano udziału policjantów z pododdziałów kontrterrorystycznych, natomiast w operacji, do jednej z podoperacji, w wyniku analizy zagrożeń, do działań dyslokowano pododdział kontrterrorystyczny. W dziewięciu zabezpieczeniach powołane zostały Zespoły Antykonfliktowe, które były dysponowane do zadań. Nie stwierdzono, by planowany sposób realizacji czynności zabezpieczających uprzednio konsultowano z RPO lub z organizacjami pozarządowymi.

(akta kontroli str. 204-244)

W analizowanych akcjach i operacji, w wyniku działań podejmowanych przez Policję osiągnięto zamierzony cel, tj. utrzymano porządek publiczny i nie doszło do zbiorowego zakłócenia porządku publicznego.

W przypadku jednej akcji, jej dowódca wydał polecenie wprowadzenia pododdziału zwanego, który przy użyciu tarcz, oddzielił uczestników zgromadzenia od funkcjonariuszy wykonujących czynności służbowe związane z legitymowaniem dwóch osób, powyższe nie skutkowało wydarzeniami nadzwyczajnymi.

Innych przypadków użycia śpb przez oddziały zwarte nie stwierdzono.

(akta kontroli str. 931 – 951)

W dziewięciu badanych akcjach, funkcjonariusze OPP biorący w nich udział byli wyposażeni w śpb i sprzęt ochronny, w przypadku pięciu zabezpieczeń, wyznaczeni funkcjonariusze wyposażeni byli w broń gładkolufową i pociski niepenetracyjne, a w przypadku czterech akcji policjanci z patroli operacyjnych byli wyposażeni w broń palną.

(akta kontroli str. 931 – 951)

W planach działania badanych akcji formułowane polecenia dla służb policyjnych dotyczyły m.in.:

- uzyskiwania informacji wyprzedzających o miejscach grupowania się osób, ich nastrojach i zamiarach nie dopuszczając do zakłócenia bezpieczeństwa i porządku publicznego,
- zapobiegania dewastacji mienia oraz niedopuszczenie do zaistnienia awantur pomiędzy uczestnikami zgromadzeń a osobami o odmiennych poglądach,

- konwojowania przemieszczających się pieszo grup osób,
- legitymowania prewencyjnie osób podejrzewanych o próby zakłócenia porządku publicznego,
- przeprowadzania kontroli osobistej w celu ujawnienia przedmiotów niebezpiecznych.

Ogółem w zgromadzeniach, które były zabezpieczane przez Policję w ramach badanych akcji, brało udział łącznie 19 080 uczestników (w jednym zgromadzeniu od 70 do 5 000).

W wyniku dziewięciu badanych akcji policyjnych wylegitymowanych zostało 228 osób, w tym jedną osobę podejrzaną o popełnienie przestępstwa i 37 osób podejrzanych o popełnienie wykroczeń. Nie skierowano wniosków do sądu o rozpoznanie spraw w trybie przyspieszonym, natomiast wobec 38 podejrzanych postępowania prowadzone były w trybie zwykłym. Wobec 39 osób przeprowadzono postępowanie mandatowe, 71 osób pouczone na podstawie przepisów art. 41 k.w.⁶⁵, a wobec 12 osób wdrożono, czynności wyjaśniające w sprawie o wykroczenia na podstawie art. 54 § 1 k.p.w.⁶⁶.

(akta kontroli str. 203 – 256 i 465 – 610)

4.3. W KWP nie opracowano odrębnych procedur postępowania w trakcie prowadzonych akcji/operacji wobec dziennikarzy i parlamentarzystów – działania wobec nich były tożsame z zasadami postępowania wobec innych uczestników zgromadzeń, a do kontaktu ze środkami masowego przekazu w zakresie prowadzonych działań każdorazowo wyznaczony był policjant.

(akta kontroli str. 266)

4.4. W KWP nie posiadano danych dotyczących kosztów akcji / operacji policyjnych. W wyniku rekomendacji Głównego Sztabu Policji, Komenda Główna Policji podjęła decyzję o rezygnacji z gromadzenia danych dotyczących kosztów zabezpieczeń w Policyjnym Rejestrze Imprez Masowych⁶⁷ i w Systemie Elektronicznej Sprawozdawczości w Policji⁶⁸, dotyczącym wyliczenia kosztów dla sił i środków.

Jak podała Naczelnik Wydziału Sztab Policji, w systemie PRIM, w zakładce *Mnożniki* – usunięto współczynniki, a dla *Stawki za godzinę pracy policjanta* przypisano wartość „0”. W systemie SESPól – w polach odnoszących się do szacunkowych kosztów poniesionych na zabezpieczenie imprez masowych należało przyjąć domyślną wartość „0”, przypisaną przez system.

(akta kontroli str. 258 – 259 i 267 – 268)

4.5 W związku z udziałem policjantów z garnizonu śląskiego w akcji Komendy Stołecznej Policji – w dniach 10 - 13 listopada 2020 r.⁶⁹, w oparciu o decyzję nr 266 Komendanta Głównego Policji z dnia 25 września 2020 r. w sprawie prowadzenia rozliczeń finansowych związanych ze skierowaniem policjantów do działań w ramach akcji lub operacji policyjnych⁷⁰, Komendant przekazał, na wniosek Komendy Stołecznej Policji w Warszawie, informację o poniesionych wydatkach, wraz z kopiami faktur dokumentującymi te wydatki, w związku ze skierowaniem policjantów do działań w ramach dwóch akcji policyjnych⁷¹ w wysokości 47,9 tys. zł, z tego koszty paliwa – 36,6 tys. zł i koszty delegacji – 11,4 tys. zł.

⁶⁵ Ustawa z dnia 20 maja 1971 r. Kodeks wykroczeń (Dz. U. . z 2021 r. poz. 281 ze zm.).

⁶⁶ Ustawa z dnia 24 sierpnia 2001 r. Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia (Dz. U 2021 r. poz. 457 ze zm.).

⁶⁷ Dalej: PRIM.

⁶⁸ Dalej: SESPól.

⁶⁹ W tych dniach policjanci z garnizonu śląskiego brali udział w dwóch akcjach: Niepodległość 2020 i Listopad 3.

⁷⁰ Dz. Urz. KGP poz. 50.

⁷¹ „Niepodległość 2020” w dniach 10-12 listopada 2020 r. i Listopad 3 w dniach 12 – 13 listopada 2020 r.

Wniosek o wydanie decyzji budżetowej na rok 2021 r., w związku z udziałem policjantów w operacjach policyjnych, uwzględniający m.in. ww. koszty, został przesłany do Komendy Stołecznej Policji 8 marca 2021 r. Decyzja w sprawie zmian w budżecie państwa na rok 2021 r. zwiększająca wydatki została podjęta 16 marca 2021 r. przez Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji.

(akta kontroli str. 611 – 625)

4.6. Komendant Główny Policji pismem z 6 listopada 2020 r., celem zapewnienia bezpieczeństwa i porządku publicznego na terenie Warszawy, polecił skierować w dniu 10 listopada 2020 r. do dyspozycji Komendanta Stołecznego Policji m.in. z garnizonu śląskiego cztery kompanie prewencji, dwa zespoły medyczne, łącznie 382 policjantów. Polecił, by kierowane pododdziały prewencji wystąpiły w umundurowaniu ćwiczebnym, wyposażone w środki ochrony osobistej, przymusu bezpośredniego, w tym plecakowe miotacze pieprzu i broń palną gładkolufową z amunicją niepenetracyjną oraz z etatowymi środkami transportu, łączności i sprzętem foto – video. Dowódca OPP w poleceniu określił ilości poszczególnego wyposażenia policjantów udających się do Warszawy.

Według dowódcy pododdziału „KATOWICE 3”, w trakcie działań w dniu 11 listopada 2020 r. w Warszawie, w okolicach sklepu przy alejach Jerozolimskich, pięciosobowa drużyna policjantów z OPP w Katowicach została zaatakowana przez uczestników przemierzającego się marszu – wyłamane zostały bariery (policyjne płoty zaporowe), a w kierunku policjantów były rzucone niebezpieczne przedmioty (race, petardy kamienie, szklane butelki). Policjanci użyli śpb w postaci miotacza gazu i granatów hukowych oraz wezwali posiłki. W związku z dalszym atakiem tłumu, ww. dowódca wystąpił o wydanie zgody na użycie śpb, za pośrednictwem dowódcy podoperacji i ją uzyskał.

W wyniku oceny wysokiego zagrożenia dla życia i zdrowia policjantów, w związku z nieprzynoszącym efektów użyciem śpb w postaci miotacza gazu i granatów hukowych, dowodzący ww. pododdziałem podjął „decyzję o użyciu śpb w postaci amunicji niepenetracyjnej miotanej z broni gładkolufowej”. Oddanie salw ostrzegawczych nie przyniosło zamierzonego efektu, dowodzący ww. pododdziałem wydał rozkaz do oddania strzałów w kierunku najbardziej agresywnych napastników i oddano te strzały.

W wyniku tych działań napastnicy zostali wypchnięci spod ww. sklepu w kierunku Muzeum Narodowego. W to miejsce przybył kolejny oddział połączonych sił Kompanii Prewencji z Katowic, który – według dowódcy połączonych sił Kompanii Prewencji z Katowic - został zaatakowany przez tłum, a wezwania do zachowania zgodnego z prawem i ostrzeżenia o użyciu śpb nie przyniosły pożądanego rezultatu, w związku z tym dowodzący ww. pododdziałem podjął decyzję o użyciu śpb w postaci granatów hukowych oraz chemicznych środków obezwładniających w postaci miotaczy pieprzu, a następnie polecił policjantom przemieścić się dynamicznie tyralierą w kierunku napastników, którzy zbiegli w kierunku Muzeum Narodowego. W związku z dalszym atakowaniem policjantów, dowodzący pododdziałem KATOWICE 2 wydał rozkaz użycia śpb w postaci amunicji niepenetracyjnej miotanej z broni gładkolufowej, poprzedzonych salwą ostrzegawczą i strzały te zostały oddane.

Użycie śpb przyniosło zamierzony cel, tłum zaprzestał atakowania policjantów.

Ze sporządzonych przez dowodzących pododdziałem KATOWICE 3 i KATOWICE 2 notatek z użycia środków przymusu bezpośredniego przez pododdział zwarty oraz notatek służbowych policjantów biorących udział w operacji wynika, że żaden uczestnik marszu nie zgłosił się do policjantów z informacją o obrażeniach lub stracie w mieniu, natomiast obrażenia – w różnym stopniu - odniosło 10 policjantów, w tym dwóch odwieziono do szpitala w związku z urazem głowy, uszkodzeniu uległ

sprzęt znajdujący się na wyposażeniu policjantów (kaski, zestaw podkaskowy pałki) i umundurowanie.

Działania podjęte przez policjantów z OPP miały charakter ciągły.

(akta kontroli str. 626 – 821)

Komendant, na podstawie dokonanych ustaleń w toku czynności służbowych, stwierdził⁷², że użycie śpb, w tym broni gładkolufowej przez funkcjonariuszy OPP podczas ww. zabezpieczenia było uzasadnione faktycznym przebiegiem zdarzeń, nastąpiło zgodnie z przyjętą procedurą i znajdowało oparcie w przepisach ustawy o śpb.

Komendant Stołeczny Policji nie przekazał do KWP planu ww. operacji przed jej podjęciem. Dowódca OPP w wyjaśnieniu podał, że wraz z poleceniem skierowania sił do Warszawy w celu zabezpieczenia marszu w 11 listopada 2020 r. otrzymał pisemną informację o miejscu zakwaterowania, przydzielił do poszczególnych podoperacji oraz wyposażenie jakie policjanci powinni posiadać. Podał także, że nie wnioskowano o przekazanie planu operacji, konieczne informacje i zadania powinny być przekazane na odprawie przed operacją. Jego zdaniem wcześniejszy brak znajomości planu operacji i wariantów działań zawartych w planie nie mogły negatywnie wpłynąć na właściwą realizację zadań przez policjantów. W czasie tej operacji, pierwsze działania policjantów były defensywne, zostali zaatakowani przez uczestników marszu i dalsze działania i rozkazy wynikały z oceny sytuacji i przebiegu zdarzenia.

Jak podał, w poprzednich latach OPP brał udział w zabezpieczaniu marszów z okazji 11 listopada w Warszawie, policjanci mieli zatem wiedzę i doświadczenie z zabezpieczania takich akcji. Dowódca OPP podjął decyzję o ilości wziętego wyposażenia, natomiast przydzielił śpb poszczególnym policjantom dokonywali dowódcy kompanii. Na dowódców poszczególnych kompanii zostali wyznaczeni etatowi, bardzo doświadczeni dowódcy kompanii. Policjanci ci dowodzili uprzednio w wielu akcjach i operacjach, w tym o dużym stopniu ryzyka wystąpienia poważnych zakłóceń porządku publicznego, i w jego ocenie mieli predyspozycje do takich zadań. Każdy z tych dowódców pełnił wielokrotnie funkcję zastępcy dowódcy d.s. taktyki działania pododdziałów zwartych podczas akcji i operacji na terenie województwa śląskiego, np. trakcie meczów piłkarskich o podwyższonym ryzyku.

(akta kontroli str. 822 – 829)

W wyjaśnieniach dowódca Kompanii Prewencji III, który brał udział w wydarzeniach przy ww. sklepie, podał, że po przybyciu do Warszawy wraz z innymi dowódcami udał się na odprawę służbową dotyczącą zabezpieczenia marszu z 11 listopada 2020 r., na której przekazane zostały wyznaczone zadania do realizacji w trakcie operacji, tj. miejsce postoju oraz określono przewidywany plan działania dla podległych sił. Po odprawie wraz z dowódcą pododdziału Śródmieście udał się na rekonesans miejsca zabezpieczenia w celu zaznajomienia się z rejonem służbowym.

Jego zdaniem niedysponowanie wersją papierową planu operacji nie wpłynęło na sposób zabezpieczenia, na każdym pododdziale został przydzielony policjant z Warszawy, w charakterze łącznika, który miał bezpośredni kontakt z dowódcą pododdziału lub podoperacji, a co zatem idzie – z dowódcą całej operacji.

Podał, że przed wyjazdem do Warszawy wyznaczył przeszkolonych policjantów do obsługi strzelby typu mossberg, według jego opinii policjanci ci byli doświadczeni i odpowiednio przeszkoleni. Ćwiczenia w zakresie taktyki i techniki interwencji oraz musztry zespołowej odbywały się co najmniej raz w miesiącu, a w okresie pandemii

⁷² W piśmie IP-1292-163/20/841/2021 z 24 marca 2021 r. skierowanym do Komendanta Głównego Policji.

ćwiczenia takie odbywały się również tylko w pomniejszych grupach z zachowaniem środków ochrony osobistej.

(akta kontroli str. 830 – 832)

W KWP przeprowadzono postępowania w sprawie użycia śpb w postaci pocisków niepenetracyjnych przez policjantów OPP podczas ww. operacji, w wyniku których sformułowano wnioski, zaakceptowane przez Komendanta, że użycie śpb było zgodne z przepisami.⁷³

(akta kontroli str. 717 – 726 i 796 – 814)

Śpb w postaci amunicji niepenetracyjnej miotanej z broni gładkolufowej użyło 26 policjantów, mieli oni staż służby w oddziałach prewencji wynoszący od 3 do 26 lat, średnio 14 lat, wszyscy odbyli szkolenia z użycia broni gładkolufowej i nie byli karani dyscyplinarnie.

(akta kontroli str. 454 – 459c)

Dowódcami Kompanii Prewencji, biorącymi udział w ww. zabezpieczeniu, których funkcjonariusze użyli w jego trakcie broni gładkolufowej i pocisków niepenetracyjnych, byli policjanci z odpowiednio 26 i 27 stażem służby w Policji, uczestniczyli oni w comiesięcznych zajęciach doskonalenia zawodowego, jeden z nich ukończył kurs specjalistyczny dla średniej kadry dowódczej oddziałów prewencji i samodzielnych pododdziałów prewencji w 2018 r., a drugi brał udział w doskonaleniu zawodowym przygotowującym policjantów do realizacji zadań związanych z zapewnieniem porządku i bezpieczeństwa w trakcie imprez masowych w 2010 r.

(akta kontroli str. 460 – 461)

W związku ze zranieniem osoby postronnej w trakcie ww. zabezpieczenia, podczas którego użyto broni gładkolufowej miotającej pociski niepenetracyjne, przeprowadzono czynności sprawdzające.

W toku tych czynności dokonano m.in. analizy zapisów nagrań dokonanych podczas tego zabezpieczania. Według sprawozdania z przeprowadzonych czynności sprawdzających z 21 listopada 2020 r., zatwierdzonego przez Zastępcę Dowódcy OPP, osoba ta, pomimo wezwań policjantów do opuszczenia miejsca działań, przemieszczała się przed pododdziałami zwartymi Policji. Policjanci oddali strzały mierzone w kierunku napastnika atakującego policjantów. W sprawozdaniu wskazano na prawdopodobieństwo, że osoba ta weszła na linię strzału mierzonego w kierunku jednego z atakujących, bądź została zraniona rykoszetem. W tym zakresie nie sformułowano oceny działań Policji, zawarto wnioski, by ocenę działań w kontekście ewentualnego uszkodzenia ciała osoby postronnej pozostawić Prokuraturze Okręgowej w Warszawie, która prowadziła śledztwo⁷⁴ w sprawie przekroczenia uprawnień przez funkcjonariuszy Policji w trakcie ww. zabezpieczenia.

(akta kontroli str. 717 – 724, 926, 1640 – 1649)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki, w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

W KWP nie podjęto działań w celu zapewnienia, by w planach działań dowódców akcji (zatwierdzanych przez komendantów miejskich⁷⁵/powiatowych lub ich zastępców) zamieszczano informacje o rodzaju i zakresie użycia lub wykorzystania śpb. Poddane analizie ww. plany nie były sporządzone w pełni rzetelnie, gdyż nie

⁷³ Ponadto w sprawie tej postępowanie prowadzi prokuratura w Warszawie

⁷⁴ Według stanu na dzień 11 października 2021 r., śledztwo to nie zostało zakończone

⁷⁵ W miastach na prawach powiatu.

zamieszczono w nich informacji o rodzaju i zakresie użycia lub wykorzystania śpb, tj. elementów wymaganych § 13 ust. 5 pkt 7 zarządzenia nr 20 (sześć planów, opracowanych po 1 sierpnia 2020 r.) oraz § 10 ust. 1 pkt 7 w zw. z ust. 3 zarządzenia nr 23 (trzy plany, opracowane przed 1 sierpnia 2020 r.). W planach tych ujmowano jedynie zapis, że „Tryb użycia lub wykorzystania środków przymusu bezpośredniego przez pododdział zwarty w ramach prowadzonej akcji określa art. 42 i 43 ustawy z dnia 24 maja 2013 r. o środkach przymusu bezpośredniego i broni palnej⁷⁶”. Zdaniem NIK, odesłanie do ww. ustawy nie stanowiło jednak wystarczającego wypełnienia wymogów określonych w ww. przepisach zarządzeń. Ponadto w ww. sześciu planach, opracowanych po 1 sierpnia 2020 r., zamiast punktu VII pt. „Rodzaj i zakres użycia lub wykorzystania środków przymusu bezpośredniego” ujmowano punkt VII pt. „Tryb użycia lub wykorzystania środków przymusu bezpośredniego”, co nie odpowiadało obowiązującemu wzorowi stanowiącemu załącznik do zarządzenia nr 20. Zauważyć przy tym należy, że również według ww. wzoru w pkt VII planu należy ująć nie tylko tryb uzyskania zezwolenia na użycie śpb, lecz także informacje o rodzaju i zakresie użycia lub wykorzystania śpb.

NIK dostrzega, że wskazany wyżej zapis o trybie użycia lub wykorzystania śpb odpowiadał treści instrukcji zawartej w pkt VII wzoru planu działania, stanowiącego załącznik nr 3 do obowiązującego do 1 sierpnia 2020 r. ww. zarządzenia nr 23.

Należy jednak podkreślić, że według § 10 ust. 1 pkt 7 w zw. z ust. 3 tego zarządzenia plan działania dowódcy akcji powinien zawierać wskazanie rodzaju i zakresu użycia lub wykorzystania śpb.

Komendant wyjaśnił, że rodzaj śpb jest zależny od stopnia zagrożenia, a z powodu nieprzewidywalności wszystkich możliwych do zaistnienia zdarzeń podczas danego zabezpieczenia nie jest możliwe wskazanie dokładnego rodzaju i zakresu użycia śpb. W związku z tym, jak podał, w ww. planach przytoczono ustawę o śpb, w której określono dokładnie przypadki i warunki wykorzystania tych środków i sformułowano zapis o stosowaniu środków proporcjonalnych do zaszeregowanych zagrożeń. Wyjaśnił także, że zapis w tytule pkt VII sześciu planów opracowanych po 1 sierpnia 2020 r. został błędnie wpisany.

Zdaniem NIK, nie można utożsamiać informacji o rodzaju i zakresie użycia/wykorzystania śpb z informacją o trybie uzyskania zezwolenia na użycie tych środków przez pododdziały zwarte Policji, a ujęcie w planach tych elementów ma znaczenie dla właściwego przygotowania funkcjonariuszy do realizacji zaplanowanych w nich zadań. Ww. zarządzenia KGP wymagały opracowania dla każdej akcji/operacji planu działania dowódcy, zawierającego określone elementy, a nie jedynie zamieszczenia ogólnego odwołania do przepisów ustawy o śpb.

(akta kontroli str. 266 – 267, 465 – 610, 2167-2170)

OCENA CZĄSTKOWA

Jednostki garnizonu śląskiego były odpowiednio przygotowane do ochrony porządku publicznego w trakcie zgromadzeń lub innych wydarzeń o charakterze masowym, w związku z którymi istniało zagrożenie wystąpienia zbiorowego naruszenia bezpieczeństwa i porządku publicznego. Zabezpieczanie organizowanych zgromadzeń było zaplanowane i przygotowane, i w przypadku zgromadzeń planowanych poprzedzone właściwym rozpoznaniem. W wyniku działań podejmowanych przez policję garnizonu śląskiego osiągnięto zamierzony cel, tj. we wszystkich badanych akcjach utrzymano porządek publiczny, bez konieczności użycia inwazyjnych środków przez oddziały zwarte, a zaangażowane siły i środki były adekwatne do skali zagrożenia. Nie podjęto działań w celu zapewnienia, by w planach działań dowódców akcji zamieszczano informacje o rodzaju i zakresie użycia lub wykorzystania śpb, o których mowa w § 13 ust. 5

⁷⁶ Dz. U. z 2019 r. poz. 2418, zwana dalej „ustawą o śpb”.

pkt 7 zarządzenia nr 20 KGP (wcześniej § 10 ust. 1 pkt 7w zw. z ust. 3 zarządzenia nr 23), co stwierdzono na podstawie badanej próby.

OBSZAR

5. Podejmowanie i przeprowadzanie interwencji z zastosowaniem śpb

Opis stanu faktycznego

Zbiory danych Policji i ewidencje prowadzone w KWP nie pozwalały na pozyskanie informacji o liczbie przypadków użycia i wykorzystania wszystkich rodzajów śpb. Rejestracji podlegały jedynie stosowanie broni palnej, przedmiotów przeznaczonych do obezwładniania osób za pomocą energii elektrycznej oraz psów i koni służbowych.

Naczelnik Wydziału Kontroli wyjaśniła, że nie jest możliwe podanie w okresie objętym kontrolą, liczby przypadków użycia śpb przez policjantów garnizonu śląskiej Policji w związku z podjęciem i przeprowadzeniem interwencji. Jak podała dalej, tego typu dane nie były gromadzone w formie statystycznej, a ich wyszukanie wymagałoby skrupulatnej analizy każdej ze służb, co wiązałoby się ze znaczącymi nakładami pracy we wszystkich jednostkach śląskiej Policji. W SESPol. zbierane były dane dotyczące liczby użycia lub wykorzystania śpb w postaci psów i koni służbowych⁷⁷. Śpb w postaci psów służbowych użyto/wykorzystano 12 razy w 2020 r., a w I półroczu 2021 r. takich przypadków nie odnotowano. Koni służbowych – w okresie od 2020 r. do I półrocza 2021 r. - nie wykorzystano jako śpb.

Wydział Prewencji KWP pozyskiwał z komend miejskich/powiatowych, z OPP dane statystyczne dotyczące przypadków zastosowania przedmiotów przeznaczonych do obezwładniania osób za pomocą energii elektrycznej. I tak, przedmioty przeznaczone do obezwładniania osób za pomocą energii elektrycznej zostały użyte 26 razy w 2020 r. i 9 razy w I półroczu 2021 r., natomiast wykorzystane zostały jeden raz - w 2020 r.

Broń palna została użyta przez policjantów garnizonu śląskiego dwa razy w 2020 r. i cztery w I półroczu 2021 r., wykorzystano ją 15 razy w 2020 r. i 20 razy w I półroczu 2021 r.

(akta kontroli str. 55 – 57 i 462)

Jak wyjaśniła Naczelnik Wydziału Kontroli, zasadność i prawidłowość zastosowania śpb przez funkcjonariuszy śląskiej Policji była weryfikowana przez przełożonych, stosownie do art. 39 ust. 3 pkt 1 ustawy o śpb. W sytuacjach, gdy w wyniku użycia lub wykorzystania śpb doszło do śmierci, uszczerbku zdrowia lub strat w mieniu, zdarzenie takie, jako kategoria wydarzenia nadzwyczajnego, podlegało meldowaniu dyżurnemu KWP i zdarzenia te⁷⁸, na polecenie Komendanta były analizowane przez Wydział Kontroli, m.in. pod kątem zasadności i prawidłowości zastosowania tych środków. Monitorowane były dalsze czynności w tego typu sprawach włącznie z przebiegiem ewentualnie wszczynanych postępowań przez Prokuraturę. Niezależnie od ustaleń służbowych prowadzonych przez Wydział Kontroli KWP, jednostki podległe w sprawach wydarzeń nadzwyczajnych zaistniałych na ich terenie prowadziły własne czynności i ustalenia – czynności te były wykonywane przez osoby zajmujące jednoosobowe stanowiska ds. kontroli lub stanowiska w zespołach kontrolnych. Notatka z ustaleń służbowych dokonanych przez Wydział Kontroli

⁷⁷ W oparciu o formularze III/9a i III/9b, na podstawie zarządzenia nr 37 Komendanta Głównego Policji z dnia 30 grudnia 2020 r. w sprawie metod i form prowadzenia sprawozdawczości w Policji (Dz. Urz. KGP z 2020 r. poz. 67).

⁷⁸ W oparciu o decyzję nr 105/2019 r. Komendanta z dnia 12 marca 2019 r. w sprawie prowadzenia w KWP ustaleń w sprawie wydarzeń nadzwyczajnych z udziałem policjantów lub pracowników Policji KWP i jednostek jej podległych.

przedkładana była Komendantowi, celem zapoznania i akceptacji, a po jej zatwierdzeniu, przekazywana była kierownikowi danej jednostki w celu realizacji wniosków. Ustalenia służbowe z wydarzeń nadzwyczajnych dokonane przez jednostki Policji były przekazywane do Wydziału Kontroli, które je przedkładał Komendantowi. W przypadku odmiennej oceny niż wyrażona przez kierownika danej jednostki, kierowane było wystąpienie wskazujące rozbieżności czy uchybienia wraz zaleceniami ich wykorzystania.

(akta kontroli str. 1725 – 1729)

Jak wyjaśnił Komendant, w jednostkach Policji woj. śląskiego powołano koordynatorów ds. informacji pozaskargowych w celu bieżącego informowania KWP, KGP oraz RPO o interwencjach Policji, m.in. z użyciem lub wykorzystaniem śpb, których okoliczności wskazują, że mogło dojść do naruszenia przepisów prawa przez realizujących je funkcjonariuszy. Funkcjonariusze Wydziału Prewencji KWP podczas patroli oficerskich dokonywali sprawdzenia wyposażenia policjantów służby prewencyjnej pod kątem posiadania przedmiotów pozostających poza katalogiem stosowanych w Policji śpb. Podczas odpraw do służby sprawdzano znajomość przez odprawianych policjantów podstaw prawnych zastosowania śpb. Weryfikowano również posiadane przez nich wyposażenie indywidualne i specjalne.

(akta kontroli str.45 – 47 i 55 – 57)

KWP nie gromadziła danych dotyczących przypadków zagrożenia życia i zdrowia policjantów podczas interwencji podejmowanych wobec osób po spożyciu alkoholu lub środków odurzających i substancji psychotropowych, a także posiadających broń palną.

(akta kontroli str. 47)

Komendant podał, że w celu zwiększenia bezpieczeństwa czynności służbowych podczas interwencji, w KWP podjęto m.in. następujące działania:

- w ramach bieżących potrzeb udzielane były instruktaże dotyczące sposobu wykorzystania i użycia śpb,
- podczas szkoleń dla policjantów omawiano zasady bezpiecznego użycia śpb, w tym przyrządów do obezwładniania osób za pomocą energii elektrycznej, a także doskonalono techniki posługiwania się śpb,
- podczas odpraw do służby policjantom przypominano zasady wzajemnej asekuracji podczas interwencji oraz zachowania szczególnej ostrożności podczas realizacji konwojów i doprowadzeń osób,
- policjanci zapoznawani byli z informacjami nt. wydarzeń nadzwyczajnych zaistniałych podczas wykorzystania i użycia śpb, a okoliczności takich wydarzeń omawiane były na odprawach służbowych oraz podczas szkoleń wewnętrznych,
- funkcjonariuszom zapewniono pomoc i ochronę prawną w zakresie procedur postępowania w przypadku zaistnienia przestępstwa na szkodę policjanta.

(akta kontroli str. 47 – 48)

W 2021 r. Komendant – w związku z okolicznościami interwencji, w trakcie której zastrzelono policjanta – polecił kierownikom jednostek Policji oraz komórek organizacyjnych KWP w Katowicach wzmocnić nadzór nad problematyką zapewnienia policjantom ochrony życia i zdrowia oraz dokonać weryfikacji liczby posiadanych przez policjantów kamizelek kuloodpornych, a także zbadać sposób przydzielania, wydawania do służby i wykorzystania kamizelek przez policjantów.

Polecił również, aby ponownie zobligować funkcjonariuszy do pobierania i wykorzystywania w służbie indywidualnych środków ochrony osobistej (w tym kamizelek kuloodpornych) i sprawdzać wyposażenie podczas odpraw do służby.

(akta kontroli str. 91 – 92)

Dokument, w którym KGP okresowo opisywała wydarzenia zaistniałe podczas konwojów i doprowadzeń osób w formie *Informacji dotyczących wybranych wydarzeń nadzwyczajnych, zaistniałych w poszczególnych garnizonach podczas realizacji konwojów i doprowadzeń oraz pełnienia służby w policyjnych miejscach izolacji*, był kolportowany do kierowników jednostek Policji woj. śląskiego oraz kierowników komórek organizacyjnych KWP celem zapoznania z jego treścią wszystkich policjantów realizujących czynności służbowe związane z konwojowaniem i doprowadzaniem osób oraz w PdOZ⁷⁹ i PID⁸⁰. Informacje te wykorzystywane były również w trakcie odpraw, narad i w procesie doskonalenia zawodowego.

Ponadto, Wydział Konwojowy i Policji Sądowej KWP prowadził własne analizy w zakresie nadzoru nad realizacją zadań w zakresie metod i form wykonywania konwojów i doprowadzeń oraz funkcjonowania PdOZ, które zawierały, m.in. informacje dotyczące najczęstszych przyczyn wydarzeń nadzwyczajnych oraz zalecenia w zakresie ograniczenia liczby tego typu wydarzeń.

Przełożeni policjantów oraz funkcjonariusze wyznaczeni do służby kontrolnej, w ramach zadań związanych z nadzorem nad służbą, dokonywali kontroli prawidłowości realizacji zadań przez policjantów, zarówno poprzez wspólne pełnienie służby, jak i doraźną weryfikację dokumentacji, czy też sposobu wykonywania zadań służbowych. Dla funkcjonariuszy prowadzono testy sprawności fizycznej oraz sprawdziany strzeleckie. Policjantów kierowano na szkolenia zawodowe, kursy specjalistyczne oraz inne formy doskonalenia zawodowego organizowane centralnie w szkołach i ośrodkach szkoleniowych Policji, które obejmowały swoim zakresem umiejętności stosowania środków przymusu bezpośredniego i broni palnej. Funkcjonariuszy zapoznawano na bieżąco z aktami prawnymi oraz zmianami w przepisach dotyczących środków przymusu bezpośredniego oraz broni palnej, a także wytycznymi i poleceniami KGP i KWP w tym zakresie.

Policjantom, którzy w związku z użyciem lub wykorzystaniem śpb, albo broni palnej spowodowali uszczerbek na zdrowiu lub życiu osób, oferowano pomoc psychologiczną.

(akta kontroli str. 47 – 48)

W celu zwiększenia bezpieczeństwa, skuteczności i jakości czynności interwencyjnych, z inicjatywy Wydziału Prewencji KWP w I kw. 2019 r. zakupiono pałki teleskopowe: 957 dla dzielnicowych, 44 – dla przewodników psów służbowych i 32 dla instruktorów TTI⁸¹.

W 2019 r.⁸² zorganizowano dwie edycje doskonalenia lokalnego, w którym wzięło udział 24 osób, w zakresie technik wywierania wpływu w sytuacjach trudnych interwencji policyjnych. Szkolenie to było skierowane do policjantów służby prewencyjnej, komórek patrolowo interwencyjnych oraz oddziałów prewencji.

(akta kontroli str. 192 – 194)

W piśmie z 9 kwietnia 2021 r. przesłanym do podległych jednostek, przypomniano wybrane aspekty podstawowych czynności służbowych, realizowanych w toku

⁷⁹ Pomieszczenia dla Osób Zatrzymanych.

⁸⁰ Policyjna Izba Dziecka.

⁸¹ Taktyka i Technika Interwencji.

⁸² W 2020 r. z powodu pandemii SARS-CoV-2 szkolenia się nie odbyły.

codziennej służby, w wybranych sytuacjach, w szczególności dotyczących obostrzeń sanitarnych, legitymowania osób, nagrywania przez obywatela czynności służbowych. Przesłano również opracowane „Algorytmy sposobów przeprowadzania czynności przez funkcjonariuszy służby prewencyjnej w wybranych sytuacjach” oraz „Skrócone kompendium wiedzy z zakresu podstawowych czynności służbowych”. Polecono przeprowadzić przedsięwzięcia szkoleniowe z wykorzystaniem przesłanej korespondencji, którymi należy objąć funkcjonariuszy realizujących czynności w zakresie służby prewencyjnej, a także w ramach zabezpieczeń zgromadzeń, manifestacji itp. Jednocześnie na Policyjnej Platformie Wdrożeniowej udostępniono materiał instruktażowo – szkoleniowy w formie filmu, w którym wskazano przykładowe sposoby postępowania funkcjonariuszy podczas podejmowania czynności interwencyjnych.

(akta kontroli str. 192 – 194 i 1737 – 1749)

W okresie objętym kontrolą, w związku z okolicznościami mogącymi wskazywać na możliwość popełnienia przewinienia dyscyplinarnego, w jednostkach Policji garnizonu śląskiego zlecono przeprowadzenie 76 czynności wyjaśniających dotyczących użycia śpb, w oparciu o art. 134i ust. 4 ustawy o Policji.

(akta kontroli str. 350)

Na próbie 20 wybranych przypadków z użyciem śpb, w wyniku których nastąpiło zranienie osoby, ustalono, że we wszystkich przypadkach terminowo została sporządzona dokumentacja z przebiegu zdarzenia. 18 przypadków miało miejsce w wyniku interwencji przez patrol policyjny, w dwóch przypadkach użycie śpb miało miejsce w czasie akcji policyjnej - jedno dotyczyło użycia śpb przez jednego policjanta wobec jednej osoby, w drugim przypadku osoba została zraniona przez użycie śpb przez pododdział zwarty. W 19 przypadkach⁸³ policjanci, którzy użyli śpb, dokonali wpisów o zdarzeniu w notatnikach służbowych, sporządzili notatki urzędowe zawierające informacje o okolicznościach użycia śpb. Sporządzono także, w zależności od zdarzenia, protokół zatrzymania osoby, protokół doprowadzenia osoby w celu wytrzeźwienia.

Jedenaście przypadków użycia śpb miało miejsce w wyniku wezwania Policji, sześć - w czasie zatrzymywania podejrzanego o popełnianie czynu zabronionego, jeden - w czasie zatrzymania poszukiwanego do odbycia kary pozbawienia wolności.

W żadnym badanym przypadku nie użyto śpb wobec osób, o których mowa w art. 9 ust. 1 ustawy o śpb⁸⁴.

W przypadku 15 z 20 objętych badaniem zdarzeń zlecone zostały czynności wyjaśniające, w tym w 10 przypadkach czynności te zostały zlecone w oparciu o skargę osoby, wobec której zostały użyte śpb, w pozostałych pięciu przypadkach dokonana została ocena zasadności i celowości użycia śpb przez bezpośredniego przełożonego.

(akta kontroli str. 833 – 930)

We wszystkich 11 przypadkach, w których osoba, wobec której użyto śpb zgłosiła uszkodzenie ciała, została wezwana karetka Zespołu Ratownictwa Medycznego i w pięciu przypadkach w wyniku decyzji ratownika medycznego osoba została odwieziona do szpitala.

W jednym przypadku, u osoby, wobec której użyto śpb, zdiagnozowano obrażenia, a czynności wyjaśniające, zaakceptowane przez właściwego komendanta miejskiego Policji, zakończono wnioskiem, że interweniujący policjanci nie dopuścili się popełnienia przewinienia dyscyplinarnego, a prokurator z Prokuratury Rejonowej

⁸³ Natomiast w jednym przypadku śpb były użyte przez pododdział zwarty.

⁸⁴ Tj. kobiety o widocznej ciąży, osób, których wygląd wskazuje na wiek do 13 lat oraz osób o widocznej niepełnosprawności.

umorzył śledztwo w sprawie przekroczenia uprawnień przez funkcjonariuszy podczas przeprowadzania interwencji, wobec ustalenia, iż czyn nie zawiera znamion czynu zabronionego.

W wyniku przeprowadzonych czynności wyjaśniających⁸⁵ lub ocen przełożonych, w 17 z 20 badanych przypadków nie stwierdzono aby podejmujący czynności policjanci dopuścili się naruszenia dyscypliny służbowej oraz stwierdzono, że były one adekwatne do zaistniałej sytuacji i agresji zatrzymanego.

W pozostałych trzech przypadkach:

– W jednym przypadku w wyniku podjętych czynności wyjaśniających w oparciu o skargę osoby, wobec której użyto śpb, analiza nagrań z kamer nasobnych wykazała, że zarejestrowany przebieg zdarzenia w znacznym stopniu różnił się od wyjaśnień złożonych przez obu policjantów, a przeprowadzone czynności wskazywały na nieracjonalne i niedopuszczalne w sposobie jego wykonania użycie śpb. W tym przypadku policjanci zostali zawieszani i wszczęto wobec nich postępowanie dyscyplinarne⁸⁶.

– W jednym przypadku w sprawozdaniu z czynności sprawdzających zawarto wnioski, by ocenę działań w kontekście ewentualnego uszkodzenia ciała osoby postronnej pozostawić Prokuraturze Okręgowej w Warszawie, która prowadziła śledztwo.

– W jednym przypadku sporządzono sprawozdanie z czynności sprawdzających w sprawie użycia śpb (chemicznego środka obездwładniającego w postaci ręcznego miotacza substancji obездwładniających), zatwierdzone przez Dowódcę OPP, w konkluzjach którego stwierdzono, że indywidualne użycie śpb przez funkcjonariusza „nie było uzasadnione z punktu widzenia art. 11 pkt 2 ustawy z dnia 24 maja 2013 r. o środkach przymusu bezpośredniego i broni palnej, gdyż w rzeczywistości do zamachu na życie i zdrowie policjanta nie doszło”. W tym samym dokumencie wskazano w konkluzji, że działanie to „było w pełni usprawiedliwione okolicznościami, w jakich działał policjant, oraz wiedzą, jaką posiadał w chwili użycia tego środka przymusu bezpośredniego”. Ponadto w treści ww. sprawozdania zapisano, że „wystarczające było wykonywanie rozkazu dowódcy pododdziału zwartego Policji (...) i stosowanie tylko siły fizycznej”.

Komendant oraz Dowódca OPP wyjaśnili, że okoliczności przyjęcia ww. konkluzji w sprawozdaniu Dowódcy OPP zostały szczegółowo opisane w tym dokumencie. Po wnikliwej analizie zgromadzonego materiału dowodowego w tej sprawie ustalono, że osoba wobec której użyto śpb nie miała zamiaru dokonać naruszenia netykalności cielesnej policjanta, dlatego też obiektywnie oceniając sytuację stwierdzono, że użycie miotacza gazu wobec tej osoby nie było uzasadnione. Jednakże w momencie podjęcia decyzji o użyciu śpb policjant działał w przeświadczeniu, że dochodzi do ataku na niego, dlatego jego reakcja w tych okolicznościach (ograniczona widoczność poprzez napierający tłum) była w pełni uzasadniona. Dowódca OPP podał także, że zatwierdzenie sprawozdania z przeprowadzonych czynności sprawdzających oznacza zaakceptowanie wniosków wynikających z analizy materiałów zebranych w toku tych czynności.

Następnie w ww. sprawie zostały przeprowadzone, na podstawie postanowienia Komendanta, czynności wyjaśniające. W sporządzonym sprawozdaniu z tych czynności, zatwierdzonym przez Komendanta, przedstawiono wniosek, by uznać, iż ustalenia dokonane w ich toku nie dają podstaw do stwierdzenia, że funkcjonariusz OPP dopuścił się naruszenia dyscypliny służbowej. W treści ww. sprawozdania przywołano m.in. art. 11 ustawy o śpb, wymieniając przesłanki użycia śpb określone

⁸⁵ W toku niniejszej kontroli nie badano dokumentacji z prowadzonych czynności sprawdzających i wyjaśniających, poza sprawozdaniami z ww. czynności.

⁸⁶ Do dnia 11 października 2021 r. postępowanie to nie zostało zakończone.

w pkt 1-4 ww. przepisu⁸⁷, jak również zamieszczono opis okoliczności mających stanowić usprawiedliwienie działania funkcjonariusza, w tym m.in. okoliczności, które, jak przyjęto, mogły wywołać u niego „poczucie zagrożenia życia i zdrowia”. Zdaniem NIK, zapisy ww. sprawozdania nie były jednak wystarczająco spójne (rzetelne⁸⁸), w sprawozdaniu tym nie zamieszczono bowiem zapisów jednoznacznie i bezpośrednio stwierdzających, czy przy użyciu śpb zachowano zasady ujęte w art. 6 ust. 1 ustawy o śpb, w tym zasady niezbędności do osiągnięcia celu użycia danego śpb i proporcjonalności do stopnia zagrożenia, jak też nie wskazano jednoznacznie i wyraźnie, czy i którą konkretnie przesłankę, spośród wymienionych w art. 11 ustawy o śpb, mogło w danych okolicznościach spełniać działanie funkcjonariusza, co przedstawiono w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 833 – 930 i 961 – 995, 2164-2170, 2183-2191)

Odnosząc się do kwestii analizowania prawidłowości stosowania śpb w jednostkach podległych KWP, Komendant podał, że gdy w wyniku zastosowania śpb dojdzie do śmierci, uszczerbku zdrowia lub strat w mieniu, zdarzenie takie rozpatrywane było w kategorii wydarzenia nadzwyczajnego i podlegało meldowaniu dyżurnemu KWP. Sprawy te (w większości) były analizowane pod kątem zasadności i prawidłowości zastosowania śpb, natomiast analizowano każde użycie/wykorzystanie broni palnej. Funkcjonariusze, którzy zastosowali przedmioty przeznaczone do obezwładniania osób za pomocą energii elektrycznej, obowiązkowo sporządzali notatki służbowe, podając okoliczności, przyczyny oraz skutki ich zastosowania, a bezpośredni przełożeni oceniali zasadność sposobu zastosowania tego śpb. Wskazał też, że elementem wzmacniającym nadzór nad wykorzystaniem śpb były kamery nasobne, które były wykorzystywane w komendach miejskich w Katowicach i w Tychach. Policjanci skierowani na interwencję zobowiązani zostali do jej rejestracji, co odnotowywano w SWD⁸⁹. Zarejestrowany materiał był zgrywany do stacji roboczej i przechowywany do 60 dni. Nagrania te były przeglądane przez przełożonych policjantów w ramach bieżącego nadzoru.

Komendant wskazał też, że wykorzystywanie śpb w wielu płaszczyznach podlegało nadzorowi przez Wydział Konwojowy i Policji Sądowej KWP. Podał także, że wydarzenia zaistniałe podczas konwojów okresowo były opisywane w formie „Informacji dotyczących wybranych wydarzeń nadzwyczajnych ...”, która była kolportowana do kierowników jednostek i komórek organizacyjnych KWP, a także była wykorzystywana w trakcie odpraw, narad i w procesie doskonalenia zawodowego.

(akta kontroli str. 245 – 256)

W okresie objętym kontrolą odnotowano osiem zdarzeń użycia broni palnej, w których następstwem było zranienie osoby oraz dwa zdarzenia, których następstwem była śmierć osoby. We wszystkich tych przypadkach prowadzone były czynności służbowe mające na celu ocenę zasadności użycia lub wykorzystania broni palnej, w wyniku których ustalono, że funkcjonariusze użyli lub wykorzystali broń palną zgodnie z obowiązującymi przepisami. Z w ośmiu spośród ww. 10 zdarzeń, prokuratura prowadziła czynności wyjaśniające i w dwóch przypadkach

---

⁸⁷ Wg art. 11 pkt 1-4 ustawy o śpb, środków przymusu bezpośredniego można użyć w przypadku konieczności podjęcia co najmniej jednego z następujących działań: wyegzekwowania wymaganego prawem zachowania zgodnie z wydanym przez uprawnionego poleceniem (pkt 1), odparcia bezpośredniego, bezprawnego zamachu na życie, zdrowie lub wolność uprawnionego lub innej osoby (pkt 2), przeciwdziałania czynnościom zmierzającym bezpośrednio do zamachu na życie, zdrowie lub wolność uprawnionego lub innej osoby (pkt 3), a także przeciwdziałania naruszeniu porządku lub bezpieczeństwa publicznego (pkt 4).

⁸⁸ W ww. zakresie NIK odnosi się do rzetelności zapisów przedłożonego sprawozdania. Śledztwo w sprawie dotyczącej ww. użycia śpb przez funkcjonariusza OPP, wg stanu na 30 listopada 2021 r., jest prowadzone przez prokuraturę.

⁸⁹ System Wspomagania Dowodzenia Policji.

wydała postanowienie o odmowie wszczęcia śledztwa, w czterech przypadkach wydała postanowienie o umorzeniu śledztwa, a dwa postępowania⁹⁰ nie zostały zakończone.

(akta kontroli str. 269 – 271 i 931 – 951)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki, w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

W odniesieniu do przypadku użycia śpb przez funkcjonariusza OPP w Warszawie w dniu 28 listopada 2020 r. NIK ocenia, że zapisy sprawozdania z czynności wyjaśniających, które zatwierdził Komendant, nie były wystarczająco rzetelne, nie zamieszczono w nim bowiem zapisów bezpośrednio i jednoznacznie stwierdzających, czy przy użyciu śpb zachowano zasady ujęte w art. 6 ust. 1 ustawy o śpb, w tym zasady niezbędności do osiągnięcia celu użycia danego śpb i proporcjonalności do stopnia zagrożenia, jak też nie wskazano jednoznacznie i wyraźnie, czy i którą konkretnie przesłankę, spośród wymienionych w art. 11 ustawy o śpb, mogło w danych okolicznościach spełniać działanie funkcjonariusza.

Jednocześnie NIK zwraca uwagę, że w sprawozdaniu z czynności sprawdzających odniesiono się do kwestii proporcjonalności, zawarto w nim bowiem zapis, że „wystarczające było wykonywanie rozkazu dowódcy pododdziału zwartego Policji (...) i stosowanie tylko siły fizycznej”.

(akta kontroli str. 833 – 930 i 961 – 995, 2164-2170, 2183-2190)

OCENA CZĄSTKOWA

Jednostki podległe KWP w zakresie realizacji swoich ustawowych zadań wykorzystywały środki przymusu bezpośredniego, a w sytuacjach użycia śpb skutkujących zranieniem osoby działania funkcjonariuszy poddawano ocenie położonych, w przypadkach wątpliwych podejmując czynności wyjaśniające.

W jednym badanym przypadku, wobec stwierdzenia nieracjonalnego i niedopuszczalnego w sposobie jego wykonania użycia śpb wszczęto postępowanie dyscyplinarne. W jednym przypadku zapisy w sprawozdaniu z czynności wyjaśniających, zatwierdzonym przez Komendanta, nie były wystarczająco rzetelne. NIK zwraca uwagę na celowość działań mających doprowadzić do powszechnego stosowania kamer nasobnych jako narzędzia zapewniającego skutecznych nadzór i weryfikację prawidłowości prowadzenia działań przez funkcjonariuszy.

OBSZAR

6. Kontrola stosowania przez funkcjonariuszy środków przymusu bezpośredniego. Pomoc psychologiczna i prawna udzielana policjantom

Opis stanu
faktycznego

6.1. Stan dyscypliny w Policji

W okresie objętym kontrolą prowadzonych było ogółem sześć postępowań dyscyplinarnych w jednostkach podległych KWP, w tym w związku z użyciem/wykorzystaniem śpb w postaci:

- siły fizycznej - prowadzono cztery postępowania, wszystkie w jednostkach podległych i wszystkie zostały umorzone⁹¹,
- kajdanek - jedno postępowanie, które zakończyło się udzieleniem nagany policjantowi⁹²,
- chemicznych środków obezwładniających – jedno postępowanie⁹³ było w toku.

⁹⁰ Według stanu na dzień 15 września 2021 r.

⁹¹ Zachodziło podejrzenie przekroczenia uprawnień przy użyciu śpb.

⁹² Policjant użył śpb w postaci kajdanek, które założył podejrzeniu z przodu, czym umożliwił mu bezprawny dostęp p do telefonu komórkowego.

W tym przypadku w wyniku czynności wyjaśniających stwierdzono, że decyzja o użyciu ww. śpb motywowana agresywnym zachowaniem osoby nie znalazła oparcia w zapisie kamer nasobnych, uznano ją za nieuzasadnioną, a użycie śpb z bardzo bliskiej odległości – z kilku cm, było nieracjonalne i niedopuszczalne w sposobie jego wykonania.

W okresie objętym kontrolą nie były prowadzone postępowania dyscyplinarne w związku z użyciem innych śpb. Postępowania dyscyplinarne były prowadzone w oparciu o postanowienia zawarte w rozdziale 10 ustawy o Policji, z uwzględnieniem zasad ustalonych przez Komendanta Głównego Policji w piśmie⁹⁴ z dnia 4 września 2017 r.

(akta kontroli str. 843 – 864 i 952 – 958)

Odnosząc się do zagadnienia podejmowanych działań z zakresu kształtowania świadomości prawnej wśród funkcjonariuszy, Zastępca Naczelnika Wydziału Doboru i Szkolenia KWP podał, że – w okresie objętym kontrolą, w jednostkach organizacyjnych KWP, w ramach doskonalenia zawodowego lokalnego oraz odpraw do służby omawiano zagadnienia związane z wydarzeniami nadzwyczajnymi z udziałem policjantów, konwojami i doprowadzeniami osób zatrzymanych, uprawnieniami policjanta, sposobami ich wykonywania oraz konsekwencjami naruszenia praw innych osób. Podał także, że w trakcie odpraw do służby sprawdzano wiedzę funkcjonariuszy w zakresie m.in. stosowania śpb, w tym zakazów podmiotowych i przedmiotowych użycia śpb.

Odnosząc się do zagadnień etyki zawodowej i bezpieczeństwa funkcjonariuszy w związku ze stosowaniem śpb, Zastępca Naczelnika Wydziału Doboru i Szkolenia KWP podał, że zagadnienia te, zachowanie w służbie i poza nią były stałym elementem prowadzonych szkoleń. W ramach szkoleń z zakresu stosowania śpb omawiano podstawy prawne oraz faktyczne stosowania śpb, co powinno służyć eliminowaniu zachowań mogących stanowić przekroczenie praw i wolności obywatelskich.

Podczas szkolenia zawodowego lokalnego, w latach 2019 – 2021, uwzględnione były m.in. tematy:

- Prawa człowieka w działaniach Policji, etyka zawodowa,
- Przeciwdziałanie stosowania tortur,
- Zagrożenia psychospołeczne w miejscu służby i pracy. Stres zawodowy i sposoby jego redukcji. Profilaktyka wypalenia zawodowego.

Każdy funkcjonariusz, w dniu przyjęcia do służby, zapoznawany był z przepisami dotyczącymi praw i obowiązków funkcjonariusza, odpowiedzialności oraz konsekwencjami wynikającymi z naruszenia praw człowieka i obywatela, a także regulacjami dotyczącymi etyki zawodowej.

(akta kontroli str. 959 – 960)

W okresie objętym kontrolą nie prowadzono audytów wewnętrznych dotyczących problematyki związanej z użyciem lub wykorzystaniem śpb i broni palnej.

Przeprowadzona przez zespoły kontrolne dwóch komend miejskich i ekspertów Wydziału Kontroli KWP kontrola wewnętrzna w czterech jednostkach organizacyjnych Policji w zakresie oceny realizacji zadań związanych z przechowywaniem, pobieraniem, zdawaniem paralizatorów oraz zgrywaniem,

---

⁹³ Według stanu na 1 października 2021 r.

⁹⁴ Kk-19758/17.

kopiowaniem, przeglądaniem przechowywaniem i udostępnianiem materiałów audio wideo z Systemu Audiowizualnego Paralizatorów nie wykazała nieprawidłowości.

(akta kontroli str. 48, 105 – 120 i 138 – 191)

6.2. W KWP obowiązywała decyzja Komendanta nr 106/2019 z 12 marca 2019 r. w sprawie organizacji przyjmowania, rozpatrywania oraz załatwiania skarg i wniosków w KWP i podległych jednostkach organizacyjnych Policji oraz zasad funkcjonowania „Telefonu” Zaufania w KWP. W decyzji tej określone zostały zasady przyjmowania skarg i wniosków od obywateli, wskazane zostały osoby przyjmujące skargi i wnioski, godziny przyjęć, zasady ewidencji przyjmowanych zgłoszeń oraz określono właściwość do załatwiania skarg. W decyzji polecono by postępowania skargowe były zakończone sporządzeniem sprawozdania i określono jakie elementy powinny być w nim zawarte (wyszczególnienie zarzutów wraz z ich kategorią, dane osoby w stosunku do której były kierowane zarzuty, ustalenia postępowania, posumowanie oraz wnioski wynikające z ustaleń).

(akta kontroli str. 81 – 86)

W okresie objętym kontrolą do KWP i do jednostek podległych w kategorii *Nieludzkie lub poniżające traktowanie*, wpłynęło ogółem 112 skarg, z tego 45 skarg w 2019 r., 41 – w 2020 r. i 26 – w półroczu 2021 r. Z tej kategorii potwierdzona została jedna skarga. We własnym zakresie zostało rozpatrzonych 109 skarg, a trzy skargi zostały przekazane według właściwości, w tym dwie do prokuratury rejonowej, a jedna do właściwej komendy miejskiej Policji.

W tym okresie w kategorii *Naruszenie prawa do wolności* odnotowano 43 skargi, z tego 19 skarg w 2019 r., 14 w 2020 r. i 10 w półroczu 2021 r. Z tej kategorii nie została potwierdzona zasadność żadnej skargi. We własnym zakresie zostały rozpatrzone 42 skargi, a jedna została przekazana według właściwości – do Komendy Wojewódzkiej Policji we Wrocławiu.

(akta kontroli str. 980 – 983)

W wyniku badania 20 skarg z kategorii *Nieludzkie lub poniżające traktowanie* oraz kategorii *Naruszenie prawa do wolności*, które wpłynęły w okresie od 1 stycznia 2019 r. do 30 czerwca 2021 r., stwierdzono, że w 19 przypadkach skarga została wniesiona przez uprawniony podmiot, jedna skarga została wniesiona w imieniu innej osoby, a skarżący, pomimo wezwania, nie przedstawił oryginału zgody tej osoby na złożenie skargi w jej imieniu, został zatem poinformowany, że załączona kopia upoważnienia nie spełnia wymogów formalnych w myśl przepisów kpa⁹⁵ i sprawie nie nadano dalszego biegu. W jednym przypadku skarga napisana ręcznie była nieczytelna i nie pozwoliła na ustalenie jej przedmiotu, a skarżący pomimo wezwania nie udzielił odpowiedzi, skarga więc pozostała nierozpatrzona. Pozostałe 18 skarg zostało rozpatrzonych merytorycznie. W jednym przypadku skarżący złożył wniosek o cofnięcie skargi i podał, że nie jest zainteresowany odpowiedzią. W jednym przypadku, nie udzielono odpowiedzi, powołując się na art. 239 § 1 kpa⁹⁶, o treści którego powiadomiono skarżącego w poprzednich odpowiedziach. W 16 przypadkach odpowiedź została udzielona, przy czym w dwóch przypadkach poinformowano skarżącego o niemożności załatwienia skargi w terminie określonym w art. 237 § 1 kpa i wskazano nowy termin załatwienia skargi.

W badanych 18 przypadkach sporządzono stosowne sprawozdanie z postępowania skargowego, spełniające wymogi określone w ww. decyzji nr 106/2019, w których

⁹⁵ Ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2021 r., poz. 735.).

⁹⁶ Przepis ten stanowi, że w przypadku gdy skarga, w wyniku jej rozpatrzenia, została uznana za bezzasadną i jej bezzasadność wykazano w odpowiedzi na skargę, a skarżący ponowił skargę bez wskazania nowych okoliczności – organ właściwy do jej rozpatrzenia może podtrzymać swoje poprzednie stanowisko z odpowiednią adnotacją w aktach sprawy – bez zawiadamiania skarżącego.

przedstawiono zarzuty zawarte w skargach, zarzuty te zostały rzetelnie rozpatrzone. W toku prowadzonych 18 postępowań skargowych, poza skargą i wyjaśnieniami funkcjonariuszy zebrano materiał dowodowy w postaci sporządzonych przez nich notatek urzędowych, zapisów w notatnikach służbowych, notatek z użycia śpb, (dokonanych przed wniesieniem skargi), protokołów z przesłuchania świadków, wydruków z SWD, wyciągów z księgi odpraw, nakazów prokuratorskich, korespondencji z sądem, rozpytania członków rodziny skarżącego, a w poszczególnych przypadkach zapisu z monitoringu, dokumentu z obdukcji lekarskiej, wyjaśnień pracowników Izby Wytrzeźwień, wyniku z przeprowadzonych oględzin – w zakresie ustalenia usytuowania przejścia dla pieszych od miejsca przejścia przez jednię przez skarżącego, wyniku z przeszukania szafek policjantów w celu odnalezienia ukrytych dokumentów, nagrań z rozmów z nr 112 oraz nagrania z kamery nasobnej.

W wyniku rozpatrzenia trzech skarg podjęto środki zaradcze w celu wyeliminowania podobnych przypadków, tj.:

- rozmowę instruktazową z policjantem dotyczącą sposobu dokumentowania ujawnianych wykroczeń, a także niezbędnych przesłanek do ich zaistnienia.
- rozmowę instruktazową w zakresie dokumentowania użycia śpb,
- rozmowę dyscyplinującą w celu wyeliminowania niestosownego, lekceważącego zachowania.

(akta kontroli str. 984 – 1024)

Naczelnik Wydziału Kontroli KWP podała, że w systemach informatycznych (SESPol, SWD) zbierane były dane dotyczące liczby przypadków wykorzystania broni palnej, z rozróżnieniem na kategorie zdarzeń, np. skutkowe/ bez skutkowe/ze skutkiem śmiertelnym, czy też z podaniem celu wykorzystania broni, np. w celu zatrzymania pojazdu, uśmiercenia zwierzyny, oddania strzałów ostrzegawczych itp.; meldowano w ten sposób przełożonym wyższego szczebla o zaistnieniu wydarzeń nadzwyczajnych. W KWP, na podstawie informacji o wydarzeniach nadzwyczajnych prowadzone były czynności, w celu oceny zasadności i prawidłowości, m.in. użycia śpb i broni palnej przez policjantów. Katalog wydarzeń nadzwyczajnych wobec których podjęcie ww. czynności było obligatoryjnie został określony w decyzji Komendanta nr 105/2019 z 12 marca 2019 r. w sprawie prowadzenia w KWP ustaleń dotyczących wydarzeń nadzwyczajnych z udziałem policjantów lub pracowników Policji KWP i jednostek jej podległych. Naczelnik Wydziału Kontroli podała także, że informacje medialne dotyczące nieprawidłowości w wykorzystaniu lub użyciu przez policjantów śpb, albo broni palnej – niezależnie od czynności wyjaśniających, były analizowane przez Zespół Prasowy KWP w Katowicach, celem opracowania komunikatów oraz udzielania informacji na potrzeby mass mediów. Podała też, że uwagi i sugestie RPO⁹⁷ były analizowane przez wyznaczone osoby i w zależności od ustaleń podejmowane były dalsze kroki w sprawie.

(akta kontroli str. 49 – 50 i 1025 – 1027)

W okresie objętym kontrolą w jednostkach organizacyjnych KWP nie modyfikowano szkoleń w zakresie stosowania śpb, poruszano natomiast zagadnienia związane z wydarzeniami nadzwyczajnymi.

(akta kontroli str. 960)

Naczelnik Wydziału Kontroli podała, że informacje uzyskane od podmiotów zewnętrznych, w tym RPO i dotyczące działalności Policji (w tym ewentualnych nieprawidłowości) były wykorzystywane w trakcie odpraw służbowych i podczas realizacji procesu doskonalenia zawodowego policjantów i pracowników Policji celem wyeliminowania ewentualnych uchybień w przyszłości lub też podniesienia

⁹⁷ Rzecznik Praw Obywatelskich.

jakości wykonywanych zadań służbowych. Jednak z uwagi na liczbę różnego rodzaju informacji uzyskiwanych z podmiotów zewnętrznych nie jest możliwym wskazanie, np. podczas ilu odpraw były one wykorzystywane.

(akta kontroli str. 50)

6.3. W okresie objętym kontrolą w KWP odnotowano:

- dwa zdarzenia w których następstwem użycia broni palnej była śmierć – w 2019 r. i w 2021 r. oraz osiem zdarzeń - w których następstwem było zranienie osoby – pięć w 2019 r., jedno w 2020 r. i dwa w I półroczu 2021 r.,
- nie odnotowano zdarzenia, w którym następstwem użycia śpb była śmierć,
- 50 zdarzeń, w których następstwem użycia lub wykorzystania śpb było zranienie osoby, w tym 18 w 2019 r., 23 w 2020 r. i 9 w I półroczu 2021 r.,
- 34 policjantom, uczestniczącym 16 zdarzeniach udzielona została pomoc psychologiczna.

(akta kontroli str. 50 – 51, 1729 – 1731 i 2117 – 2158)

Komendant wyjaśnił, że po wystąpieniu wydarzeń (sytuacji kryzysowej), policjant lub pracownik Policji miał możliwość skorzystania z pomocy, m.in. psychologa policyjnego, wnioski w sprawie udzielenia pomocy kierowany był przez bezpośredniego przełożonego policjanta lub pracownika, po uzyskaniu informacji o wystąpieniu sytuacji kryzysowej. W każdym przypadku, gdy policjant lub pracownik zwracał się o pomoc, była ona świadczona w niezbędnym zakresie.

Nie odnotowano przypadku odmowy udzielenia pomocy psychologicznej i prawnej.

Jak wyjaśnił dalej Komendant, proponowane policjantom formy pomocy obejmują pomoc bezpośrednio po zdarzeniu (pierwsza pomoc emocjonalna) a także pomoc w dłuższej perspektywie czasowej, zależnej od decyzji zainteresowanego w związku z doświadczonymi trudnościami wynikającymi z uczestnictwa w sytuacji kryzysowej. Informacja przekazana przez psychologa, że stan psychofizyczny policjanta może zaburzać chwilowo jego funkcjonowanie, może być dla przełożonego tożsama z możliwością rozważenia odsunięcia policjanta od konieczności realizacji niektórych czynności służbowych. W sytuacjach odczuwanych przez policjanta jako szczególnie traumatyczne psycholog ustala z psychologiem zatrudnionym w klinice MSWiA w Katowicach niezwłoczne skierowanie osoby na konsultację psychiatryczną. Ogółem na taką konsultację skierowano pięć osób, w tym 2019 r. – cztery osoby, a w 2020 r. jedną osobę.

(akta kontroli str. 1032 – 1033 i 1729 – 1731)

Komendant dwukrotnie⁹⁸ przekazywał jednostkom podległym aktualną listę psychologów wraz z wykazem jednostek/komórek Policji przydzielonych pod ich opiekę. Przypomniął także o obowiązku wnioskowania przez bezpośredniego przełożonego policjanta lub pracownika do kierownika właściwej do spraw psychologii o niezwłoczne wyznaczenie psychologa policyjnego do podjęcia interwencji kryzysowej albo udzielenia pierwszej pomocy emocjonalnej. Poleciał także informować Naczelnika Wydziału Psychologów KWP o wydarzeniach ujętych w § 8 zarządzenia nr 53⁹⁹ KGP.

(akta kontroli str. 1039 – 1044)

W KWP nie były gromadzone informacje dotyczące liczby policjantów, którzy w związku z wykonywaniem czynności służbowych uczestniczyli w postępowaniach karnych w charakterze pokrzywdzonych lub oskarżycieli posiłkowych.

(akta kontroli str. 51 i 79 – 80)

⁹⁸ Pismami z dnia 6 marca 2019 i 15 marca 2021 r.

⁹⁹ Z dnia 6 października 2014 r. w sprawie metod i form wykonywania niektórych zadań służbowych przez psychologów pełniących służbę lub zatrudnionych w jednostkach organizacyjnych Policji.

W KWP, od czasu wejścia w życie ustawy z dnia 14 sierpnia 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach dotyczących wsparcia służb mundurowych nadzorowanych przez ministra właściwego do spraw wewnętrznych, o zmianie ustawy o Służbie Więziennej oraz niektórych innych ustaw¹⁰⁰, nie odnotowano przypadku zwracania się o zwrot kosztów poniesionych na ochronę prawną i żaden z funkcjonariuszy nie korzystał z możliwości zwrotu kosztów poniesionych na ochronę prawną, związaną z postępowaniami, w których byli pokrzywdzonymi przestępstwem, o którym mowa w art. 222, art. 223 lub art. 226 k.k. Natomiast w II kwartale 2021 r. dwóch policjantów z Komendy Powiatowej Policji w Wodzisławiu Śląskim zwróciło się o udzielenie bezpłatnej obsługi prawnej w postępowaniach, w których byli pokrzywdzonymi przestępstwem. Pomoc taką otrzymali od wyznaczonego w jednostce Policji koordynatora zajmującego się udzielaniem wsparcia prawnego i porad pokrzywdzonym policjantom.

(akta kontroli str. 51 i 1032)

Komendant, w piśmie z 23 marca 2021 r., skierowanym do kierowników jednostek organizacyjnych KWP, określił zasady postępowania w przypadku zaistnienia przestępstwa na szkodę policjanta, takich jak: naruszenie nietykalności cielesnej, czynnej napaści i znieważenie funkcjonariusza. Poinformował o przysługującej policjantowi pokrzywdzonemu przestępstwem ochronie prawnej i zasadach prowadzenia postępowań tych sprawach. Przekazany także został wykaz koordynatorów wyznaczonych do udzielania pomocy policjantom pokrzywdzonym czynami o znamionach ww. przestępstw, związanych z pełnieniem obowiązków służbowych, a także wzór prywatnego aktu oskarżenia.

(akta kontroli str. 121 – 137)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki, w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Liczba wpływających w badanym okresie skarg utrzymywała się na podobnym poziomie. Badane skargi zostały rozpatrzone rzetelnie, a skarżącym została udzielona odpowiedź o sposobie jej załatwienia. Wdrożone rozwiązania prawne i organizacyjne w zakresie udzielania funkcjonariuszom ochrony prawnej, pomocy psychologicznej i prawnej były skuteczne.

IV. Wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, wnosi o:

Wnioski

Podjęcie działań w celu wzmocnienia nadzoru nad podległymi jednostkami Policji dla zapewnienia właściwego sporządzania planów działania dowódców akcji, a także działań w celu zapewnienia rzetelności sprawozdań z czynności wyjaśniających dot. przypadków użycia śpb.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia

¹⁰⁰ Dz .U. poz. 1610

pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Dyrektora Delegatury NIK w Katowicach. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosku pokontrolnego oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Katowice, dnia 1 grudnia 2021 r.

Kontrolerzy

Anna Hulboj

Gł. specjalista kontroli państwowej

.....

Janina Balas

Gł. specjalista kontroli państwowej

**Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Katowicach**

.....